Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 298 (13787) | 1974 оной декабриин 21, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

ЭЖЭЭЛЭЭ РЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР ЭРЭГЛЭЕ

дэхи табан жэлэй түсэбые мал ажалай талаар бэе- э хэрэгтэ энэ үбэлжэлгын шиидхэхы үүргэтэй бай- нь мэдээжэ. 1974—1975 оной малай үбэлжэлгые айнаар үнгэргэһэнэй зэргээр лэ малай тоо толгой руулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ зорилго шинд- байна бшуу.

өө үедэ үбэлжэлгэмнай эгээн шанга хаһадаа орожо ай. Колхоз, совхозуудта үнеэд олооро тугаллажа, хурьгалжа захалхаяа байна. Иимэ харюусалгатай үбһэ, тэжээлээ зүбөөр, үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ эгээн шухала зорилго мүн.

убликымнай колхоз, совхозууд энэ үбэлжэлгэдөө донойхиһоо 5 мянгаад үхэр, 46 мянга гаран хони, нган гахай олонтойгоор ороо гээшэ. Зүгөөр үбһэ, лнай бүхыдөө урда жэлэй энэ үеынхиһөө 16 про- р бага байшоо ха юм.

э бэрхэшээлтэй сагта үбһэ тэжээлдээ эзэн ёһоор ха, үрилтэдэ оруулхагүй, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэ- э талаар ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи жэлтэд, бүхы малшад сэхэ харюусалгатай. Эдэ бүгэ- нхаралдаа абажа, малайнгаа үбэлжэлгэдэ эртээнһээ һэн, үбһэ, һолоомо буйлуулха түхеэрэлгэнүүдээ хү- үлһэн ажахынууд тэжээлээр багашье һаа, малаа ар ондо оруулжа, һү шэмыень алданагүй.

хар-Шэбэрэй аймагай «Искра», «Родина», Бэшүү- аймагай «Победа», Сэлэнгын аймагай Карл Марксын жэтэ колхозууд болон бусад зарим ажахынууд үбэл- ын түрүүшын үдэрһөө үбһэ, һолоомо, зелёнкоёо хэр- таряа талханай зүйл болон минеральна, витаминна уудаар холижо, малдаа үгэжэ, нилээд амжалта туй- Эдэнэр малай тоо толгой олошоруулха, гүрэндэ мал й продуктнуудые худалдаха жэлэй түсэб урагшатай- дүүргэжэ байнхай.

э, тэжээлдэ гамтайгаар хандаха, зүбөөр гаргашалха р Бэшүүрэй совхозой Шэбэртын һү һаалиин фер- коллектив бүгэдэндэ жэшээ харуулна. Эндэ бүхы сенаж, силосынь хорёологдонхой, шэгнүүрээр ту- абтаад, суургалаатай байдаг. Таряа талханай зүйл ар бутаруулжа, үнеэдтэ ашаг шэмынь зэргээр үг болгоогдожо уулгагдана. Үбһэ, һолоомониинь мүн эгнүүрээр гаргашалагдана. Малай хобоо хобтонуудай о үлэһэн тэжээлынь суглуулагдажа, үнеэдэй газаа даа хоглохо газарта обоологдодог гурнмтай. Ингэжэ лаһанай ашаар тус коллектив һү һааха, тэрэниие гү тушааха түсэб, уялгануудаа үлүүлэн дүүргэжэ .

тэбэшье шалгалта хээд үзэхэдэ, олонхи ажахынууд- һэ тэжээлдээ һаланаар, эзэн бусаар хандана, тэрэ- обто хобоо соо хэжэ үгэхын орондо, малай хүл доро рхина. Хэжэнгын аймагай олохон ажахынууд нёдон- хиһоо хоёр дахин шахуу бага тэжээл бэлэдхэһэн шье, тэрэнээ үрилтэгүйгөөр, үрэ ехэтэйгээр хэрэг- шаданагүй. Жэшээнь, эндэхи «50 лет Октября», За- ын болон Хэжэнгын совхозуудта үбһэ, һолоомо, зе- нь хэршэгдэнгүйгөөр, малай хүл доро хаягдажа үг- Тингэжэ тэжээлэй эгээн һайнниинь—набша, сэсэгынь гдээд, хог болохо хаягдана.

н иимэрхүү байдал Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэ- этэ колхоздо, Хяагтын аймагай «Пограничный» здо үзэгдэнэ. Эдэ ажахынуудта бүдүүн тэжээлынь гдэнгүйгөөр, ехэ ехээр үгтэнэ, шэбхэ шабааһатай дожо хаягдашана ха юм.

им ажахынуудта үбһэ, тэжээлээ гамнаха гэжэ шии- хээли ехэтэй болоһон хонидоо һайса эдеэлүүлэнгүй, эридэ туужа үргэлжэлһөөр. Энэ ушарта хонид тами- лдажа, һула, муу түл гаргахаһаа гадна, һү багатай- хурьгалдаг гээшэ.

эбтэ табан жэлэй түгэсхэлэй жэлэй богоһо дээрэ га- а байхадаа иимэ дутагдалнуудые тэсэхын аргагүй. гэхэдэ, 1975 оной түрүүшын үдэрһөө хурданаар ал- , табан жэлэй түсэбөөр хараалһан ехэ зорилгонуу- шиидхэхэ хэрэгтэй байна.

байгаа тэжээлээ зүбөөр хубаарилжа, ашаг үрэ ехэ- эр хэрэглэхын тула ямар хэмжээнүүдые абаха шу- болоноб? Нэн түрүүн ажахы бүхэн бии байгаа тэжээ- ермэ, гүүртэ, отарануудаар хубаарилжа, һара һараар шалха график табиха, тэрэнэй дүүргэлтые наринаар а ушартай. Тиихэдээ хээли ехэтэй боложо байһан е хүсэд һайнаар эдеэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал улагдаха зэргэтэй.

рдохёор, үбһэ, һолоомо болон бусад бүдүүн тэжээ- үхыдэнь шанаржуулжа, таряа талханай зүйл, мине- а болон витаминна бодосуудтай холижо, худхажа, үгэхэ эрилтэ табигдана. Энэ ушарта тэжээл эдим- . малай бэедэ шэнгэсэтэй байха ха юм. Суур ехэ- бһэ, һолоомо малда бүхэлеэр хаяжа үгэхэдэ, тэрэнэй роцент хүрэтэрнь гэшхэгдэжэ, миин хаягдадаг байна . Тиимэһээ бүдүүн тэжээлээ бүхыдэнь жэжэлжэ, тай уһаар норгоод, малдаа хобоо хобто соо хэжэ хэмжээ хаа хаанагүй абтаха болоно. Тэрээнгүйгөөр үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэнь бэрхэтэй.

ай бэедэ тэжээлэй шэнгэсэтэй байхын тула мочевинэ өөр хэрэглэхэ шухала. Энэ «Байкал» учхоздо зүбөөр лэгдэжэ шадагдана. Тэжээлдэ каротинай бага бай- нарһанай шэлбүүһэ үбэлдөө хэрэглэхэдэ зохид.

бадахяар, зарим ажахынуудта үбһэ, таряа талханай силос гэхэ мэтэ тэжээлнүүдээ зүбөөр һэлгэн эдеэ- э шададаггүй. Жэшээнь, үнгэрһэн хабартаа Улаан- аймагай «Восход» колхозой үнеэдэйнь тэжээлэй 85 процентнь таряа талханай зүйл болошоһон байгаа. эдээ үбһэ эдидэг малые гахай шэнгеэр эдеэлүүлжэ а ха юм.

рбэдэхеэр, ажахы бүхэн бии байгаа тэжээлэйнгээ ша- е лабораторидо шалгуулжа, ямар бодосуудаар дута- байһыень тодорхойлоод, тэрэнииень хүсэлдүүлхэ ээ абаха ушартай. Энээндэ ветеринарна лаборатори- ехэ туһа хүргэхэ аргатай. Тэдэнэр минерально-даб- холисотой брикедүүдые бэлдэжэ, фермэнүүдтэ эль- болоно. Мүн хурьга, туталнуудта уулгаха һү бэлдэ- бёосой гурилаар кисель хэхэ хэмжээнүүд ажахы бү- абтаха жэшээтэй.

үү ажахынуудай, түрүүшүүлэй жэшээгээр ажалла- үбһэ, тэжээлээ ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, адуу- алаа бүрин бүтэнөөр ондо оруулхын, һү шэмыень элүүлхын түлөө бүгэдөөрөө оролдоёл.

Б. НИКОЛАЕВ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо.

ТОДОРХОЙЛХЫ ЖЭЛЭЙ ДҮҮРЭТЭР **10** ҮДЭР ҮЛЭБЭ

СҮҮДХЫН 700 ГРАММААР

Далахайн совхозой нэгэдэхи отделенидэ 220 хашараг тэхалгада табигданхай. Шахамалнуудай гүүртые даагшаар дүй дүршэл ехэтэй малшан, коммунист Ламажаб Бодеевич Дылыков хүдэлнэ. Тэрэнэй нүхэр Мария Шагдурова, баһал үнинэй малшан ябаһан Мария Самбуева, үнгэрэгшэ зундаа Санагын дунда һургуули дүүргэһэн Хорло Доржиева гэгшэд энэ гүүртэдэ оролдосотой һайнаар ажаллажа байна.

Шахамалнуудай гүүртын малшад табигдаһан рационой ёһоор үхэрнүүдээ эдеэлүүлжэ, түргөөр таргалуулхын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Тэдэнэй ажалыншье урагшатай һайн — үнгэрэгшэ ноябрь һара соо хашараг бүхэнэй шэгнүүр үдэртөө 700 граммаар нэмээгдэһэн байна.

Энэ гүүртын хашарагууд ерэхэ 1975 оной январь һарада гүрэндэ тушаагдаха юм. Тиигэтэр хашарагуудай голгой бүриин шэгнүүр 330—340 килограмм болгогдохоор хараалагдана.

Манай корр.

ҮРЭҺЭН СЭБЭРЛЭГДЭНЭ

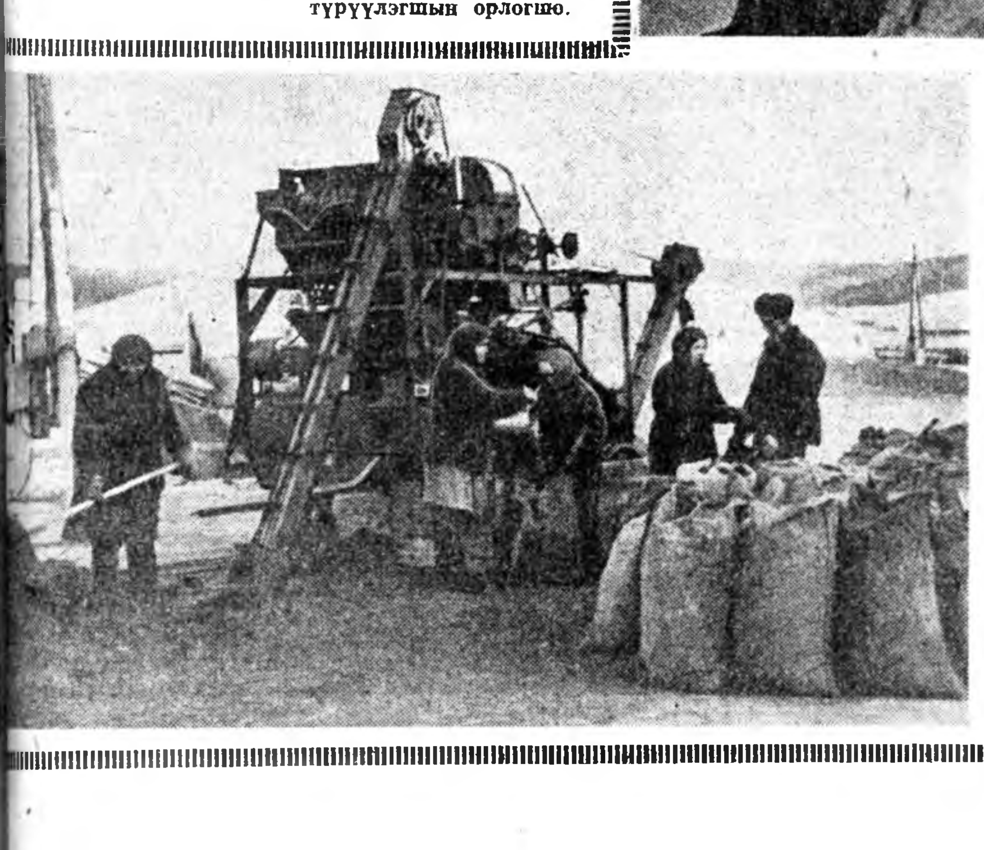

Улаан-Үдын аймагай «Восход» колхозой тарянанай тоог дээрэ эдэ үдэрнүүдтэ үрэнэ хүрэнгэ сэбэрлэдэг машина, түхеэрэлгэнүүдэй хүнхиноөн замханагүй.

Эндэхи ажалые складые даагша Мария Фепеновна Ильина хүтэлбэрилжэ, машина, түхеэрэлгэнүүдээ зогсолтогүй хүдэлгэнэ. Доннигой үрэһэ һайн шанартайгаар сэбэрлэн илгахын тула тоог дээрэ ажаллажа байһан найман эхэнэр ехэтэ оролдоно. Тэдэнэр ногооной үрэһэ заабол хоёр дахин машинада оруулжа сэбэрлэдэг юм. Үнинэй хүдэлмэришэд Зинаида Покацкая, Феврония Русина, Капитолина Карпова гэгшэд үдэртэ 10—12 центнер доннигой үрэһэ сэбэрлэжэ, 70—100 центнер орооһо таряа тээрмэдэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: таряа тээрмэдэгшэд (зүүн гарһаа) К. Карпова, Ф. Русина гэгшэд ажалдаа. Доннигой үрэһэн сэбэрлэгдэнэ.

З. ВЕСНИНАГАП фото.

МИЛЛИОН БААНХА— ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР

Бага гаргашатайгаар, һайн шанартай продукци бүри ехээр гаргаха гэһэн хүсэл зорилготойгоор Улаан-Үдын Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэд ажаллана. Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, шэнэ онол арга хэрэглэхэ хэрэгтэ эндэ ехэ анхарал табигдана. Комбинадай цехүүд соо бүтээсэ ехэтэй оньһон түхеэрэлгэнүүд тодхогдоно. Хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Һара бүри мүрысөөнэй дүн согсологдожо, эрхимлэгшэдтэ мүнгэн шан, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдадаг.

Консервэ хэдэг заводой коллектив байгша оной эхинһээ эршэтэй шангаар хүдэлжэ байна. Дүрбэдэхи тодорхойлхы жэлэйнгээ даабари бүри ноябриин 30-да дүүргээд, жэлэй түсэбһөө гадуур 1 миллион баанха консервэ үйлэдбэрилэн гаргаад байна.

Үдэ хөөбэриин цехэй коллектив байгша ондо муу бэшээр хүдэлнэ. Эдэнэр бүхы продукцияа эрхим шанартайгаар техническэ хиналтын таһагта тушаана. Һаяшаг дүрбэдэхи тодорхойлхы жэлэйнгээ даабари дүүргээд, 1975 оной түсэбөөр хүдэлжэ байна.

Комбинадай хүдэлмэришэд туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхана. Үдэр бүри улам эршэтэйгээр хүдэлжэ, һайн шанартай продукци ехээр гаргана. Комбинадаймнай 100 хүдэлмэришэд юһэдэхи табан жэл соо продукци гаргаха даабаряа дүүргээд, 1976 оной түсэбөөр хүдэлнэ. Һаяшаг бүлэг хүдэлмэришэд «Юһэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн хүндэлэлэй тэмдэгүүдээр шагнагдаба. Эрхим хүдэлмэришэд Михаил Тыхеев, Михаил Мартынюк, Аграфена Савельева гэгшэд энэ хүндэлэлэй тэмдэгүүдээр шагнагдажа урмашабад.

Н. РЫТНИКОВА.
Улаан-Удын мяханай комбинадай профсоюзай организациин түрүүлэгшэ.

СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй хоёрдохи сесси

ЭХЭ ОРОНОЙНГОО ХҮСЭ ШАДАЛЫЕ БЭХИЖҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

Декабриин 19-дэ Москвада СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй хоёрдохи сесси хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ. СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1975 оной Гүрэнэй түсэбэй, СССР-эй Гүрэнэй бюджедэй проектнүүдые депутадууд эзэн ёһоор, гүнзэгы һонирхолтойгоор зүбшэн хэлсэбэ. Эдэ проектнүүд дотор КПСС-эй XXIV съездын табиһан зорилгонууд, шэнэ асуудалнууд табигдаа, дүй дүршэл согсологдоо. Совет гүрэнэй экономикые саашадань бэхижүүлхын түлөө, арадай материальна болон культурна ажаһуудалые һайжаруулхын түлөө тэмсэлдээ ажалшадай туйлаһан амжалтанууд тухай үгэ хэлэгшэд ехэ омогорхолтойгоор хөөрэжэ үгөө. Продукци бүри ехээр гаргадаг болохын, шанарыень һайжаруулхын тула бүхы нөөсэ арга боломжонуудаа ашаглаха талаар тодорхой дурадхалнуудые тэдэнэр оруулаа.

Коммунис байгуулалтада, социализмын уласхоорондын байдалые бэхижүүлгэдэ, эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангалгада туйлаһан манай бүхы амжалтанууд Коммунис партиин Центральна Комитедэй, тэрэнэй Политбюрогой, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй өөрынь олон талын, эдэбхитэй ажал ябуулгатай таһаршагүй холбоотой юм.

Үглөөнэй 10 часта Кремль дотор Союзай Соведэй хоёрдохи заседани эхилээ.

Нүхэд **Л. И. Брежнев, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, В. В. Щербицкий, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарёв, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, В. И. Долгих, И. В. Капитонов** болон **К. Ф. Катушевые** депутадууд болон айлшад хүл дээрээ бодожо, үни удаан альга ташалгаар угтана.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй түрүүлэгшэ депутат **А. П. Шитиков** заседание нээжэ, ингэжэ хэлэбэ:

Нүхэд депутадууд! Мүнөөдэр манай партиин Центральна комитедэй Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневэй түрэһэн үдэрынь болоно. СССР-эй Верховно Соведэй эндэ байһан бүхы депутадуудай үмэнэһөө хүндэтэ Леонид Ильич Брежневые түрэһэн үдэртэйнь амаршалаад, элүүр энхэ ябахыень, манай Ленинскэ партиин, бүхы совет арадай, газар дэлхэй дээрэ эб найрамдалай мандахын аша туһада элитэ ехэ ажал ябуулгадаа шэнэ амжалта туйлахыень хүсэе. **(Депутадууд хүл дээрээ бодоно, үни удаан альга ташалган болоно).**

Һаһа бараһан депутадуудай орондо һунгагдаһан депутадуудай түлөөлэлгые шалгаһан тухай мандатна комиссиин түрүүлэгшэ депутат В. К. Месяц гэгшын элидхэл Союзай Совет зүбшэн хэлсэбэ. Шэнээр һунгагдаһан депутадууд Л. А. Горшков, А. К. Каримов гэгшэдэй түлөөлэлгые мэдэрхэ гэһэн тогтоол Союзай Совет баталан абаа.

Һүүлээрнь СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1975 оной Гүрэнэй түсэб тухай, СССР-эй 1975 оной Гүрэнэй бюджет ба СССР-эй 1973 оной Гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай асуудалаар үгэ хэлэлгэн болоо.

Ажалшадай депутадуудай Ленинградска областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, депутат **А. Н. Шибалов** үгэ хэлэхэдээ, партиин Центральна Комитедэй Пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн дэлгэрэнгы үгэ хүн бүхэнэй анхарал татаа гээд тэмдэглэбэ. Манай парти дотоодын ба гадаадынгаа политикын талаар КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые шууд сэхээр бэелүүлнэ гээд Пленум дахинаа үнэмшэстэйгөөр баталаа. Саашань үгэ хэлэгшэ Ленинградай болон тэндэхи областиин ажалшадай амжалта тухай хөөрэжэ үгөө, тингээд экономическа болон социальна хүгжэлтын асуудалаар һанамжаяа хэлээ. Предприятинуудые техническэ талаар шэнэдхэн зэбсэгжүүлхэ, барилгын организацинуудые үйлэдбэриин зэбсэгүүдээр хангаха, шэнэ хүсэнүүдые ашаглаха, түүхэй эдээр тэдэниие гүйсэд хангаха, хүдөөгэй һургуулинуудые түргөөр бариха тухай тэрэ хэлээ. Мүн хүдөө ажахын зарим продукцинуудай сэнгые шэнээр хаража үзэхые тэрэ дурадхаа.

Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ, депутат **Б. А. Ашимов** үгэ хэлэхэдээ, промышленностиин, хүдөө ажахын хүгжэлтэ тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэжэ үгөө.

Хүдөө ажахын техникые бүтээн гаргаха, тэдэниие запасной частьнуудаар хангаха, промышленна предприятинуудые техническэ талаар хангаха, илангаяа арадай хэрэглэлэй эд бараа гаргадаг заводууд болон фабрикануудые шэнэ машина болон түхеэрэлгэнүүдээр хангаха шухала байһан тухай тэрэ хэлээ.

Депутат сессиин үзэмжэдэ табиһан түсэб болон бюджедые комиссинуудай оруулһан хубилалтатайгаар баталха гэһэн дурадхал оруулба.

Татарай АССР-эй Среднекушкетскэ сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, депутат **Р. К. Кашапова** үгэ абана. Ажахын, социально-культурна байгуулалтын талаар КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ. Энээгээр омогорхонобди. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада абтаһан шиидхэбэринүүдэй ёһоор ажахын, социальна, соёл культурын байгуулалтада нютагай Соведүүдэй үүргэ ioритойхоноор дээшэлээ. Тэдэнэр нютаг дээрээ гүрэнэй засагай бүрин эрхэтэй органууд болонхой, гээд тэрэ тэмдэглэбэ.

Тодорхойлхы жэлэй түсэбүүд бэелүүлэгдээ. Тиигэжэ ерэхэ жэлэй ехэ түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ экономическа бата бэхи үндэһэ һуури табигдаа, гээд Азербайджанай Компартиин ЦК-гай хоёрдохи секретарь, депутат **С. В. Козлов** тэмдэглэбэ. Республика дотор үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 36 процентээр дээшэлээ, харин түсэбэй ёһоор 32,1 процентээр ургаха байгаа. Үгэ хэлэгшэ хүдөө ажахын ажалшадай амжалта харуулаа. Хлопок ургуулагшад хахад миллион тонноһоо ехэ хлопок суглуулжа, арадай ажахын түсэбые 45 процентээр үлүүлэн дүүргээ. Саашань үгэ хэлэгшэ нефть болбосоруулдаг промышленностиие шэнэдхэн хубилгаха тухай, мал ажалые саашадань хүгжөөхэ тухай дурадхал оруулаа.

КПСС-эй Шэтын обкомой нэгэдэхи секретарь депутат **М. И. Матафонов** үгэ хэлэжэ, үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада хэһэн ажал тухайгаа хөөрэжэ үгөө. Арадай ажахые тодорхойлбол, хони үсхэбэрилгые, байгаалиин баялиг ашаглаха промышленностиие түргөөр хүгжөөхэ тухай хэлэхэ зуураа, депутат гүрэнэй түсэб дүүргэдэггүй предприятинууд область дотор бии гэжэ шүүмжэлээ. Саашань үгэ хэлэгшэ Байгал-Амарай түмэр харгы бариха талаар партийна организацинуудай, ажахын органуудай зорилгонууд тухай хөөрэжэ үгөө.

Киргизэй Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, депутат **Т. У. Усубалиев** үгэ хэлээ. КПСС-эй ЦК-гай ленинскэ сэсэн мэргэн дотоодын ба гадаадын политика коммунис байгуулалтада шэнэ амжалта туйлахыень совет хүнүүдые зоригжуулна. Энэ хэрэгтэ Киргизстанай ажалшад тодорхой хубитаяа оруулна. Республикын партийна, советскэ, ажахын органуудай үмэнэ байһан зорилгонууд тухай хэлэхэ зуураа, депутат хэдэ хэдэн союзна министерствэнүүд тушаа шүүмжэлхы ажаглалта хээ.

Грузиин ССР-эй Ингиоскэ сай ургуулдаг совхозой механизатор **В. Г. Меунаргия** үгэ хэлэжэ, Коммунис парти, советскэ правительство Грузиин республика тухай ехэ анхарал оролдолго гаргадаг, гээд тэмдэглэбэ. Республикын хүдэлмэришэн анги, совхозно таряашад, интеллигенци мүнөө ажалай болон гүрэнэй журамые бэхижүүлхын түлөө, город болон хүдөө тосхонуудта һайн гуримтай байхын түлөө шууд сэхэ тэмсэл хэнэ гээд депутат хэлээ. Саашань депутат газар тарялангые оньһожо руулха, шэнэ газарые ашаглаха тухай хөөрэжэ үгөө.

Туркменистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь депутат **М. Г. Гапуров** үгэ хэлээ.

Республикынгаа ажахы тухай хэлэхэдээ, депутат илангаяа хлопок ургуулха хүдэлмэрие һайнаар ябуулха тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө. Энэ жэлдэ үзэгдөөгүй ехэ ургаса — миллион 100 мянган тонноһоо ехэ хлопок суглуулагдаа. Энэ продукциие саашадаа бүри ехээр таридаг болохо арга боломжо республикада бии. Тэрэнэй нэгэн гэхэдэ, уһа гуримтайгаар хэрэглэхэ ябадал болоно.

Промышленностиин зарим продукци гаргаха талаар Туркмени табан жэлэйнгээ даабаринуудые дүүргээ. Саашань үгэ хэлэгшэ промышленна предприятинуудые шэнэ машина болон түхеэрэлгэнүүдээр зэбсэгжүүлхэ тухай хэлээ.

Депутадууд: КПСС-эй Рязанска обкомой нэгэдэхи секретарь **Н. С. Приезжев**, Армениин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Г. А. Арзуманян**, КПСС-эй Ростовско обкомой нэгэдэхи секретарь **И. А. Бондаренко** үгэ хэлээ. Манай орон үнгэрһэн 30 жэлэй туршада амгалан ёһоор ажаһуужа, шэнэ общество бата найдамтайгаар бодхоожо байна. Энээнэй түлөө совет арад Центральна Комитедтэ, Политбюродо, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ гүнзэгы баяр хүргэнэ, гээд депутадууд хэлээ. Гүрэнэй түсэб болон бюджедэй проектнүүд тушаа үгэ хэлэхэдээ, депутадууд республика бүхэнэйнгөө ажахы тухай хөөрэжэ үгөө. КПСС-эй ЦК-гай һаяхан болоһон Пленумэй шиидхэбэринүүдые ажалшад ажал ябуулгынгаа хүтэлбэри болгоно, гээд депутадууд мэдүүлээ. Партиин политикые һайшааха, дэмжэхэ зуураа, совет хүнүүд Эхэ оронойнгоо һалбаран мандахын тула шэнэ амжалта туйлахаар хүсэе элсүүлнэ.

1975 оной түсэбэй болон бюджедэй проектнүүдые депутадууд һайшаагаа.

Энээгээр Союзай Соведэй хоёрдохи заседани дүүрэв.

* * *

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй хоёрдохи заседани 15 часта Кремль соо нээгдэбэ.

Нүхэд **А. Н. Косыгинай, А. Я. Пельшиин, Д. С. Полянскиин, А. Н. Шелепинэй, П. М. Машеровэй, Ш. Р. Рашидовай, Д. Ф. Устиновай** ерэжэ һуухадань, депутадууд ба айлшад удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат В. П. Рубен заседани нээбэ. Тэрэ ингэжэ хэлэһэн байна:

Мүнөөдэр Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь, хүндэтэ Леонид Ильич Брежневэй түрэһэн үдэр. **(Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын, манай Эхэ ороной һалбаран хүгжэхын аша туһада үрэ ехэтэй ажал ябуулгадаа саашадаа амжалтануудые туйлахыень, элүүр энхэ ажаһуухыень бултанайнгаа үмэнэһөө хүндэтэ Леонид Ильичтэ хүсэхые зүбшөөгыт. **(Нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалга. Бултадаа һууриһаа бодоно).**

Һаһа барагшын орондо 1974 оной декабриин 15-да һунгагдаһан депутадай эрхэ түлөөлэлгэнүүдые шалгаха тухай Мандатна комиссиин түрүүлэгшэ депутат **Э. А. Шеварднадзиин** хэһэн элидхэлые Национальностьнуудай Совет шагнаа.

РСФСР-һээ Тульска һунгуулиин округто һунгагдаһан Национальностьнуудай Соведэй депутат **Г. А. Титовой** эрхэ түлөөлэлгые мэдэрхэ гэжэ Национальностьнуудай Совет тогтообо.

Удаань 1975 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай, СССР-эй 1975 оной гүрэнэй бюджет тухай, СССР-эй 1973 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай сессиин зүблэхэ зүйлэй асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлүүлэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1974 он) Пленумэй шиидхэбэрие Узбекистанай ажалшад хүдэлмэримнай хараа шэглэл болоно гэжэ тоолоно гээд Узбекистанай Компартиин Сырдарьинска обкомой нэгэдэхи секретарь депутат **В. А. Хайдуров** хэлэбэ. Республикын промышленность продукци гүрэндэ худалдаха 11 һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ, капитальна барилгын хэмжээн дээшэлээ гэжэ депутат мэдээсээ. Ган гасуур жэл болоошье һаань Узбекистанай хүдөө ажахын ажалшад шэнэ, гайхамшаг амжалта туйлаа: 5,33 миллионһоо үлүү тонно хлопок Эхэ орондоо тушаагаа.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ ХОЛБООНОЙ СЪЕЗД

Улаан-Үдын М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын ехэ зал соо Буряадай АССР-эй Журналистнуудай холбооной ээлжээтэ VI съезд үсэгэлдэр болобо.

Республикын Журналистнуудай холбооной правлениин тоосоото элидхэлые правлениин түрүүлэгшэ **И. К. Щекотов** хэбэ.

Журналистнуудай холбооной правлениин шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ **С. Б. Бальжинимаев** шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэл хээ.

Съездын делегадууд тоосоото элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэбэ. Буряадай АССР-эй телевидениин ба радиокомитедэй түрүүлэгшын орлогшо **О. Н. Бодонов**, «Коммунизмын туяа» газетын редактор **С. А. Цыбиков**, Бэшүүрэй аймагай «Бичурский хлебороб» газетын редактор **Г. И. Громов**, съездын делегат, Буряадай ниитын эрдэмэй институдай эрдэмтэ секретарь **Г. И. Балханов**, «Байгал» журналай редактор **Н. Г. Дамдинов**, «Буряад үнэн» газетын редакторай орлогшо **С. С. Цырендоржиев**, «Правда Бурятии» газетын промышленна таһагые даагша **В. В. Островский** болон бусад тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаба.

Съездэ хабаадагшад республикын Журналистнуудай холбооной правлениин, шалгалтын комиссиин гэшүүдые шэнээр һунгаба.

Республикын Журналистнуудай холбооной съездын хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой секретарь **А. А. Бадиев**, обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша **М. М. Гаськов** хабаадаа. Партиин обкомой секретарь А. А. Бадиев съезд дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Журналистнуудай холбооной правлениин эмхидхэлэй пленум болобо. Буряадай АССР-эй Журналистнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшээр **И. К. Щекотов**, харюусалгата секретаряар **Ц-Д. Н. Дугаров** һунгагдаа.

Манай корр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КАДРНУУДТА—ГОЛ АНХАРАЛ

КПСС-эй XXIV съездын заабаринин үндэһөөр нютагайнгаа хүтэлбэрилхы али бүхы кадрнуудай бүридэлые улам бэхижүүлхэ, тэдэниие һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ манай аймагай партийна организаци, партиин райком анхаралаа онсо хандуулна. Кадрнуудайл хүсөөр хамаг хэрэгэй шиидхэгдэдэг һэн тула энэ асуудал үдэр бүриин анхарал доро байгаашьегүйдөө аргагүй.

Һүүлэй үедэ партийна эхин организацинуудай секретарьнарай бүридэл нилээд һайжараа гэжэ тэмдэглэлтэй. Хэрбээ нёдондо үнгэрһэн тоосоото һунгалтын кампаниин үедэ бүхы секретарьнарай 38 процентнь шэнэлэгдэһэн һаа, энэ жэлдэ иимэ хубилалта 30 процент хүрэтэрөө бага болоо. Хэдэн жэл удаагаар партийна организацине толгойлжо ябагшад улам олон болоно. Тэдэнэй дунда Ивалгын ОПХ-гай парткомой секретарь А. М. Бояркин, Улаан-Үдын совхозой парткомой секретарь Б. Н. Комаров, «8-е марта», «Советская Россия» колхозуудай парторганизациин секретарьнар Н. Я. Степанов, В. Н. Патрахин болон бусад бии.

Партийна эхин организацинуудай секретарьнарай бүридэлэй шанар алишье талаараа һайжараа. Диилэнхи олониинь дээдэ, дунда һургуулиин эрдэмтэй, ажал хэрэг һайн мэдэхэ, хүтэлбэрилхы түгэс шадабаритай, эдэбхи эрмэлзэлтэй нүхэд гээшэ. Тэдэнэр имагтал аймаг соогоо олоной дундаһаа шэлэн томилогдоһон хүнүүд гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Юрэдөө, коллектив бүхэндэ, партийна организаци бүхэндэ хүтэлбэрилхы тушаалда дэбжүүлжэ боломоор нүхэд бии. Зүгөөр тэдэниие зүбөөр шэлэн абаха, мэргэжэл шадабариинь уридшалан тодорхойлхо ехэ хүдэлмэри ябуулха шухала байна.

Манай түшэг тулгууримнай ганса партийна кадрнууд бэшэ ха юм даа. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, ахамад мэргэжэлтэд, нютагай Соведүүдые, профсоюзай болон комсомолой организацинуудые толгойлогшод, арадай ажахын али бүхы һалбари, соёл гэгээрэл эрхилэгшэд хадаа гүрэнэй, нитын ехэ ажал хэрэг харюусажа ябадаг кадрнууд болоно. Тэдэнэр манай урдаа хараха, найдаха тушаалтад мүн. Тэдэнэйл арга дүршэлһөө, шадабариһаа аймагай арадай ажахын, соёл культурын хүгжэлтын хэмжээн дулдыдаха байһаниинь мэдээжэ.

Ушар иимэһээ эдэ кадрнуудай ажал ябуулгые имагтал партийна организацинууд, түбхын түрүүндэ КПСС-эй райком эмхидхэн хүтэлбэрилхэ, хиналта байгуулха уялгатай. Тиихэтэеэ хамта тэдэндэ бодото туһаламжа үзүүлхэ, һургаха эрилтэтэй байһаниинь мэдээжэ. Энэ эрилтые бэелүүлэн, партиин райком аймагай хүтэлбэрилхы органуудай тушаалтадай хабаадалгатай томо бригадануудые эмхидхэжэ, колхоз, совхозуудта, предприяти болон бусад эмхи зургаануудта эльгээдэг байна. Иимэ бригаданууд тэндэхи байдал шалгалгаар хүдэлмэреэ хизаарладаг бэшэ, харин тэндэ ушарһан дутуу дундануудые байра дээрэнь усадхаха, саашадаа ажал ябуулгаяа бүри һайжаруулха хэрэгтэнь бодото туһаламжа үзүүлдэг гол даабаритай.

Аймагаймнай гол һалбари хадаа хүдөө ажахы болоно. Тиимэһээ хүдөө ажахын кадрнуудта ехэ анхарал хандуулагдана. Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын партком хүтэлбэрилхы кадрнуудые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ талаар ямар хүдэлмэри ябуулдаг тухайгаа КПСС-эй райкомой бюро дээрэ элидхээ һэн.

Тус ажахын партком хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй харюусалга дээшэлүүлхэ, ударидалгынь үрэ дүн һайжаруулха зорилгоор горитой хүдэлмэри ябуулна. Эндэхи һалбари даагшадай, мэргэжэлтэдэй тоо далаад шахуу болодог. Тэдэнэй хахадһаа үлүүнь дээдэ һургуули дүүргэһэн хүнүүд. Эдэнэрэй эдэбхитэй хабаадалгатайгаар ажахын дирекци, партком үйлэдбэри хүтэлбэрилхэ диспетчерскэ алба байгуулаа. Таряалан дээрэ, овощ ургуулгада ажаллагшадай ажалай түлөөһэн шэнэ гуримда оруулагдаа. Малай томо комплекснууд баригдажа байна. Отделение эрхилэгшын, МТФ-е даагшын, бригадирай тушаалда хүдөө ажахын үйлэдбэри һайн мэдэхэ, эмхидхэхы шадабаритай нүхэд томилогдонхой.

Гэбэшье энэ ажахын дирекциин, парткомой хүдэлмэридэхи ехэ дутагдал үшөө усадхагдаагүй байһаар. Тэрэнь юун бэ гэхэдэ, үйлэдбэриин экономическа үрэ дүн хангалтагүй, олзо оруулхын орондо, ажахынгаа жэлые ехэ гарзатайгаар дүүргэнэ. Энэ ушар эндэхи хүтэлбэрилхы кадрнуудай болон мэргэжэлтэдэй дунда ябуулагдадаг ехэ дутагдалтай байһые гэршэлнэ. Эдэ бүхы дутуу дунданууд тушаань партиин райком ходо һануулжа, үйлэдбэри хүтэлбэрилхэ арга дүршэлөө нарижуулан һайжаруулхыень эрилтэ табижа, бодото туһаламжа үзүүлжэ байдаг юм.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, МТМ-е, МТФ-е даагшад, бригадирнууд хадаа гол кадрнууднай гээшэ. КПСС-эй райком эдэ кадрнуудай дунда тусгаар хүдэлмэри ябуулдаг юм. Хирэ-хирэ болоод лэ зүблөө, семинар үнгэргэдэг, бэрхэшүүлэйнь хүдэлмэриин дүй дүршэл согсолжо, бусад нүхэдтэйнь танилсуулха гэхэ мэтын хэмжээ ябуулганууд, манай бодомжоор, һайн үрэ дүн асарна гэжэ тэмдэглэмээр. Гадна партийна эхин организацинуудта һая боложо үнгэрһэн тоосоото һунгалтын суглаануудай үедэ кадрнуудтай ябуулдаг хүдэлмэриин байдал, тэдэнэй ажал хэрэг тухай ехэ хөөрэлдөөн болоо һэн.

Жэшээнь, «Пригородный» совхозой коммунистнууд ажахынгаа директор П. А. Осодоев, ахамад мэргэжэлтэд Н. И. Суздалев, В. А. Алаков гэгшэдые эрид шууд шүүмжэлһэн байха юм. Эдэ хүтэлбэрилэгшэдэй дааһан тушаалдаа хайхарамжагүйгөөр хандаһанай, эрилтээ һуладхаһанай гэмээр энэ совхозой зарим һалбари гээгдэлдэ оронхой, ургуулһан ехэ ургаса дутуу хуряагдаһан, үрилтэ болоһон байха юм. Коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудай үндэһөөр тусхай шалгалта хэхэ, хэмжээ абаха ушарай мэдээжэ ааб даа.

Ганса энэ нэгэ баримта хадаа кадрнуудай дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин үшөөл дутагдалтай байһые баримтална. Энэ ушарһаа уламжалан партиин райком бодото тобшолод хэһэн байха юм.

Хүтэлбэрилхы кадрнууд хадаа үзэл сурталайнгаа талаар хатуужанги, шанга журамтай, дааһан хэрэгтээ тон ехэ харюусалгатай байха ёһотой. Тиимэһээ хүн бүхэниие марксистско-ленинскэ теори шудалуулха, мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ оролдолго гаргагдана. Политическэ, экономическа һуралсалда мүнөө гурбан мянга шахуу хүн һурана, 150 хүн пропагандистаар хүдэлнэ. Эдэнэй диилэнхи олониинь хүтэлбэрилхы кадрнууд ааб даа.

Кадрнуудые хүмүүжүүлхэ, һургаха хэрэгтэ партийна эхин организацинуудта үнгэргэгдэдэг хамтын суглаан нүлөөлхы ехэ үүргэ дүүргэдэг байна. Һүүлэй үедэ хүтэлбэрилхы кадрнуудай, мэргэжэлтэдтэй ажал ябуулгатай сэхэ хабаатай асуудалнууд партийна суглаанууд дээрэ улам олоор зүбшэгдэнэ. Гадна иимэ нүхэдэй тоосоо зүбшэлгэ эмхидхэгдэдэг болоо. Жэшээнь, энэ жэлэй май һарада Тарбагатайн кондитерска фабрикада болоһон суглаан дээрэ дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдэй ба мэргэжэлтэдэй үүргэ болон харюусалгые дээшэлүүлхэ тухай асуудал зүбшэгдэһэн байна. Энэ суглаан бэлэдхэл һайнтайгаар, эмхитэйгээр боложо үнгэрөө һэн. Өөрынгөө тушаалта хэрэгээ хараад лэ, нитын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хабаадалсадаггүй мэргэжэлтэд иланхаяа шүүмжэлэлдэ ороо. Тиимэ нүхэдтэ иимэ шэглэлтэй хөөрэлдөөн туһатай һургаал боложо үгөө бэлэй. Суглаанай һүүлдэ ямар хубилалта болоһон тушаань эндэ бэшэһэнэйшье үлүү хаш.

Кадрнуудай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэреэ улам гүримшуулха, үргэдхэхэ, нарижуулха талаар партиин райком бэшэшье хэмжээ ябуулгануудые хараална, тэдэнээ хүсэндэнь хүргэхэ гэжэ оролдоно. Партийна организациин секретарьнарай һуралсал гүримшаа. Шухала шухала асуудалнуудаар зүблөөн зарлагдана. Аймагай партийна һургуулиин хэшээл түсэбэйнгөө ёһоор, таһалгаряагүй болоно. Тэндэ һурагшад экономикын, партийно-эмхидхэлэй, үйлэдбэри хүтэлбэрилгын шухала асуудалнуудые шудална.

Ингэжэ саашадаа партийна эхин организацинуудай хүтэлбэрилхы, хүмүүжүүлхы үүргые, харюусалгые улам дээшэлүүлхэ зорилго бэелүүлэгдэнэ гээшэ.

А. ШИГАЕВ,
КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ХОЛО ОЙРО СУУРХАХА[Л]

Үнгэрһэн жэлэй октябриин хуушаадаар Эрдэни Намсараевич Раднаевай отарада хүрэжэ ошоо һэмди. Эрдэни Намсараевич хонидтоо үбһэ үгэжэ, тухашаруушаг байба. Тэрэ ажал хүдэлмэри, саашанхи хараа зорилгонууд тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэхэ мүртөө:

— Дүрбэдэхи тодорхойлхы жэлдэ хонин бүриһөө 4 килограмм нооһо хайшалжа, 100 эхэ зуһагһаа 80 хурьга абахаар шиидэнхэйбди, — гэжэ мэдүүлһэн байгаа бэлэй.

Эрдэни Намсараевич Раднаевые би үнинэй мэдэхэб. Тэрэ 1954 ондо Барханай найман жэлэй һургуули дүүргээд, түрэл колхоздоо үлөө бэлэй. Түрүүшээр барилгада хүдэлөө. Хонишодой һаалишадай орохо байрын гэрнүүдые, кошара, фермэнүүдые барилсадаг һэн. Байрын гэрнүүдые барижа, хүн зондо баяр бэлэглэхэһээ ехэ зол хаана байхаб. Теэд Эрдэни Намсараевич мал ажалда хүдэлхэ дуратай байһан байгаа.

Түрэл колхоздонь хонишод дуталдана гэжэ дуулахадаа Эрдэни энэ ажалда хүдэлхөөр шиидэһэн юм. Энээн тухайгаа өөрынгөө хани нүхэр Хандадаа хөөрэбэ.

— Хони адуулха гээшэш гэр бэряад ябаһан шэнги бэшэ юм ааб даа. Муугаар эдеэлүүлжэ байгаа һааш «саашалхаяал» хараха. Юрэдөө өөрөөл мэдэ, — гэжэ һамганиинь хэлээ һэн. Ханда нээрээшье зүб юумэ хэлэнэ. Хони адуулхада олон бэрхэшээл дайралдадаг. Хамаг юумэ һанаһан соо болодоггүй. Эдэ бүгэдые Эрдэни бодомжолжо үзөө. Гэбэшье хонин ажалда хүдэлхэ дуратай байһанаа колхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэ мэдүүлһэн юм.

Эрдэни Намсараевич Раднаев Баруун-Хүнтэйн талада байрлаһан отарада бүхы бүлөөрөө зөөжэ ерээ бэлэй. Түрүүшээр нээрээшье хүндэ һэн. Хүнтэйн талада үбэлдөө ехэ һалхитай байдаг. Дүтэ нааша уһа гол байхагүй. Хэдэн километр газарта оршодог Баргажан голдо абаашажа хонидоо ундалуулха.

Машинаар уһа зөөдэг һаань, ехэл һайн бэлэй. Эрдэни Намсараевич колхозой правленидэ ошожо, энээн тухай хөөрэлдөө һэн. Уданшьегүй отарадань машинаар уһан асарагдадаг болоо бэлэй. Эрдэни Намсараевич унтаха, хэбтэхэшье сүлөөгөө алдаба. Уһаяа халааха. Морёо шаргада хүллэжэ, таряанай поли дээрэһээ һолоомо шэрэхэ.

— Үбһэ, һолоомо трактораар яһала асарна ха юм. Үбэлдөө хүрэхэ бэшэ юм гү. — гэжэ Ханда хэды хэлэдэг һэн.

— Хабарай нюрган ута ха юм. Тиигэхэдэ хухархай һолоомон алтанай сэнтэй болоод байха, — гэжэ Эрдэни хэлэдэг бэлэй. Нээрээшье хабарай сагта һолоомо дабһалаад хонидтоо үгэхэдэнь, ехэ дуратайгаар эдидэг байба. Эрдэни Намсараевич Раднаев хани нүхэр Хандатайгаа хамта хонидоо шадаха зэргээрээ адуулдаг бэлэй.

Эрдэни бага наһанһаа ... тэйгээ дахалдажа хони ... ралсадаг байһан. Зуна... амаралтын сагта ... орондо хони манаха ... бэлэй. Ямар газарта ... манахада хүшэ тамир ... бэ. Хэдыдэ уһалха, хо... хаажа амаруулха ... эхэнь бишыхан хүбү... ехэл дуратайгаар хөө... һэн. Эрдэни һүбэлгэн ... тай һэн тула хони ... адуулха «нюусануу...» ухаандаа хадуун абадаг ... гаа бшуу.

Һүүлэй хэдэн жэл соо ... дэни Намсараевич Рад... эхэ хонидые харуу... Тэрэ 100 эхэ хонидһоо ... хурьга абаха гэжэ эрмэл... 1973 оной хабар 100 ... зуһагһаа 97 хурьга аб... хонин бүриһөө 3900 гр... нооһо хайшалаа бэлэй. ... гэжэ «1973 оной соц... мүрысөөндэ илагша» ... тэмдэгээр шагнагдаа һэ...

Хонидоо тобир тарга... адуулхын тула үбһэ тэ... һолоомо, зеленко ехээр ... лэдхэхэ хэрэгтэй ха юм ... дэни Намсараевич зу... звено эмхидхээд Барг... голой эрьеэр өөрынгөө ... да үбһэ сабшадаг ... Байгша оной зун 900 це... үбһэ сабшажа һүрилэ... Газаагаа һолоомо ... оруулжа абаа.

Һаяшаг Эрдэни Намс... вич Раднаевтай уул... хөөрэлдэбэб.

— Хонин бүриһөө 4 ... грамм нооһо хайшалжа, ... баряа үлүүлэн дүүргээб, ... ехэ зуһагһаа 82 хурьга аб... Байгша оной намар ВД... гай бронзо медаль, 50 ... риг шантайгаар аба... Саашадаа бүри һайнаар ... дэлхэ болонобди даа, ... гэжэ баяртайгаар хэ... байгаа һэн. Ахалагша х... шон Эрдэни Намсар... Раднаевай һайнаар хон... адуулха хэрэгтэнь тэр... хани нүхэр Ханда Дугар... Раднаева. Дыжидма К... ковна Улзытуева гэгшэд... туһа хүргэнэ. Эдэнэр ... доо саг болзор соонь зү... һайнаар эдеэлүүлнэ. Ти... һээл ехэ нооһо хайша... Хонидоо тобир тарга... адуулжа, олон хурьга аб...

Эрдэни Намсараевич Р... наев мүнөө Хурамхаана... магай Ленинэй нэрэм... колхозой эрхим хониш... зэргэдэ жагсана. 100 эх... ниинһоо 100 хурьга аб... тула тэмсэжэ байна. Эр... Намсараевич үшөөл за... Тэрэнэй даадаг отарын ... нишод дүрбэдэхи тодор... хы жэлдэ абаһан уял... амжалтатайгаар бэелүү... Эдэнэр урдаа табиһан зо... гонуудаа бодото дээрэнь ... лүүлжэ шададаг. Эд... 1975 ондо бүри һайн ... дүн туйлажа, холо ... суурхахал байха.

К. ЖАМЬЯНОВ,

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хони... Э. Н. Раднаев.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВА... фото...

Жэлэй дүн гаргахада

АМЖАЛТАДА ЗОРИГЖОНХОЙБДИ

Табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлэй дүүрэтэр богонихон саг үлөө. Тиимэһээ энэ жэлэй ажалай дүнгүүд гол түлэб согсологдожо байнхай. Тэдэниие хараад байхадаа, совхозоймнай ажалшад байгша ондо муу бэшээр хүдэлжэ гараа гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Хэлэһэнээ батадхахын тула хэдэн тоо, баримтануудые эндэ дурдамаар байна.

«Тодорхойлхы жэлдэ 2.300 центнер һү гүрэндэ тушааха» гэжэ совхозой ажалшадай социалис уялганууд соо бэшэгдэнхэй һэн. Бэлэдхэлэй пунктда һү тушааха уялгаяа ажахын һаалишад октябрь һарада бэелүүлээ бэлэй. Декабриин нэгэнэй байдалаар энэ жэлэй уялгаһаа гадуур 633 центнер һүн гүрэндэ тушаагданхай. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулжа харахада, 260-аад центнер һүн үлүү ехээр гүрэндэ худалдагдаад байна.

Ажалай иимэ амжалтанууд имагтал һаалишадай шударгы бэрхээр ажаллаһанай ашаар туйлагдаа бшуу. Совхоздомнай һаалиин хоёр фермэ бии юм. Тэдэнэй дундаһаа Зуһаланай фермын коллектив ажалай һайн үрэ дүн туйлажа ябана. Тус фермын һаалишад байгша ондо үнеэн бүриһөө 1.500 килограмм һү һаажа, хамтадаа 1.643 центнер сагаан эдеэ абаха уялгатай байгаа. Декабриин нэгэнэй мэдээгээр энэ коллектив 1.869 центнер һү үйлэдбэрилөөд байна. Тиихэдэ үнеэн бүриһөө һү абаха уялгань 200 килограммаар үлүүлэгдэ.

Зуһаланай фермын зарим һаалишад бүри ехэ амжалта туйлаа гээд баясан хэлэмээр. Ажахын үнинэй һаалишан Ринчин Жамсарановна Доржиева байгша ондо үнеэн бүриһөө 1.500 килограмм һү һааха социалис уялгатай байбал, үнгэрһэн 11 һарын туршада 1965 килограмм абажа, совхоз соогоо эрхимлэнхэй. Тэрэнэй басаган Ия Шагдурова үнеэн бүриһөө 1.890 килограмм һү абажа, хоёрдохи һуурида гараа. Эхэ басаган хоёр хубиингаа табан жэлэй даабарине болзорһоонь 13 һараар уридшалан дүүргэбэ. Һаалишад Н. Будаева, Н. Гончикова, Н. Дамбиева, Р. Бадмаева гэгшэд байгша ондо үнеэн бүриһөө һү һааха социалис уялгаяа үлүүлээд ябана.

Совхознай гол түлэб мяхалиг үүлтэрэй мал үсхэбэрилхэ шэглэлтэй юм. Тиимэһээ энэ асуудалда бидэнэр ехэ анхарал хандуулдаг болонхойбди. Энэ жэлдэ 4.400 центнер мяха үйлэдбэрилжэ, 4.150 центнерыень гүрэндэ тушааха уялга абаһан байгаабди. Декабриин нэгэнэй байдалаар 4.128 центнер мяхан Закаменск хотын мяханай комбинадта тушаагдаад байна. Һаяын үдэрнүүдтэ бүлэг үхэр тушаагдахань. Тиигэхэдээ гүрэндэ мяха тушааха уялгаяа 100-гаад центнерээр үлүүлэн дүүргэхэ зорилготойбди.

Энэ жэлэй эхинһээ хойшо манай совхоз 1.152 толгой эбэртэ бодо мал мяханай комбинадта тушаагаа. Тэдэнэй толгой бүринь 334 килограммтайгаар, бүхы малай 90 процентнь тарган сэгнэлтэтэйгээр абтаа. Гүрэндэ тушаагдаһан хониной дунда зэргын шэгнүүр 39,3 килограмм, адуунай — 312 килограмм болоһон байна. Тушаагдадаг малай шэгнүүр жэлһээ жэлдэ ехэ болоно. Хэрбээ 1967 ондо үхэр бүхэн 269 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагдаһан байбал, энэ жэлдэ 334 килограмм болоо бшуу. Байгша ондо ехэ шэгнүүртэй, тарган мал гүрэндэ тушааһанайнгаа түлөө манай совхоз 50-яад мянган түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаһан байха юм.

Имагтал мал адуулагшадай даажа абаһан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандажа, оролдосотой һайнаар хүдэлһэнэй үрэ дүн эндэ харагдана гээшэ. Манай совхозой мал адуулагшадай дунда мянгатанай тоо улам олошоржо байна. Хэрбээ 1973 оной зунай бэлшээриин дүнгөөр 6 хүн үхэр бүхэнэй шэгнүүрые үдэртөө 1.000 граммһаа дээшэ нэмээһэн байбал, энэ зундаа 13 хүн тиимэ үрэ дүн туйлаба. Ажахын дүй дүршэлтэй малшадай нэгэн Ринчин Будажаповна Доржиева бултанһаа һайн амжалта энэ зундаа туйлажа гараа. Тэрэнэй харууһалһан 147 хашарагай толгой бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдэ аяар 1.435 граммаар ехэ болгогдоһон байна. Мал адуулагшад Н. Б. Дампилов, Д. Л. Цыренов, С. Д. Сахияев, Б. Х. Доржиев, пенсионер Даша-Нима Дондуков гэгшэд үхэр бүхэнэй шэгнүүрые үдэртөө 1.200 граммһаа дээшэ нэмээжэ шадаа.

Үнгэрэгшэ зундаа 3.084 толгой эбэртэ бодо мал холын тунга ногоотой бэлшээридэ гаргагдажа, толгой бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ 950 граммаар нэмээхэ уялга мал адуулагшад абаһан байгаа. Энэ уялга амжалтатайгаар дүүргэгдэбэ. Бэлшээридэ табигдаһан үхэр бүхэнэй шэгнүүр үдэртөө дунда зэргээр 1.066 граммаар ехэ болгогдоо гэхэ гү, али хамтадаа 3.200 гаран центнер нэмэлтэ мяхан абтаа гээшэ.

Ленинэй орденто малшан Жүгдэр Ундеевич Цыденовэй ажал тухай эндэ тэмдэглэнгүй гаража болохогүй. Энэмнай айхабтар ехэ дүршэлтэй, үнэн сэхээр ажалладаг хүн. Тодорхойлхы жэлдэ гүүртынгээ 100 үнеэн бүриһөө 97 тугал абаха гэһэн угтамжын түсэб-уялга абаа һэн. Декабриин нэгэнэй мэдээгээр тэрэнэй гүүртын 100 үнеэн бүриһөө 95 тугал абтанхай. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 15—16 тугал хүлсэгдэнэ. Тиигээд байхадаа нүхэр Цыденовэй гүүртынхидэй абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ байһанда ямаршье һэжэг түрэнэгүй.

Жэлэй эсэстэ 5.300 толгой эбэртэ бодо малтай, тэрэ тоодо 1.680 үнеэтэй, 1.103 адуутай, 1.110 хонитой байха арадай ажахын түсэбтэй һэмди. Энэ түсэбтэ даабаримнай бүхы түрэлэй малаар дүүргэгдэнхэй. Совхозой хонишон Дагба Бальжанов энэ жэлдэ ажалай ехэ амжалта туйлаа — тэрэнэй отарада эхэ хонин бүриһөө хурьган түлжүүлэгдэбэ. Нооһо худалдаха гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна.

Мүнөө ажахын малшадай эгээл харюусалгатай хаһа — үбэлжэлгэ ябажа байна. Нитын адууһа малай үбэлжэлгые эмхитэй гуримтайгаар, шадаал һаа гаргаша багатайгаар үнгэргэхэ хэрэг бидэнэй шухалын шухала зорилго болоно. Энэ хүдэлмэриин ямараар үнгэргэгдэһэнһөөл ерэхэ жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ дулдыдаха байна бшуу. Тиимэһээ совхозой малшад, бүхы хүдэлмэришэд энэ жэлэй үбэлжэлгэдэ эртээнһээ эхилжэ, муу бэшээр бэлдэһэн байна.

Үнгэрэгшэ зундаа ногооной ургаса тиимэ һайн бэшэ байшоо. Тиигэбэшье нёдондонойхиһоо 2.000 гаран центнер үбһэн ехээр гэхэ гү, али хамта 27 мянга гаран центнер үбһэн бэлэдхэгдэһэн байна. Тиигээд байхадаа адууһа малнай бүдүүн тэжээлээр гүйсэд бэшэ хангагдаа. Гадна энэ намартаа эртэ ехэ саһан орожо, малшадай ажалые бүри орёо бэрхэшээлтэй болгобо. Тиимэһээ үбэлэй сагта бэлшээриин газарые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ асуудалда малшаднай ехэ анхарал хандуулна. Үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхын тула малшадай дунда социалис мүрысөөн улам үргэнөөр дэлгэржэ байна.

Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ совхозой ажалшадай урда бүри ехэ зорилго табигданхай. 1975 ондо 450 центнер мяха, 100 центнер һү энэ жэлэйхиһээ ехээр гүрэндэ тушааха даабаритайбди. Тиихэдэ малай хэдэн шэнэ байра, соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд баригдаха түсэбтэй. Эдэ зорилгонуудаа дүүргэхын тула бэлэдхэлэй зарим хүдэлмэри ябуулагдажа эхилээ. Мүнөө 220 толгой эбэртэ бодо мал шахалгада табигданхай. Энэ гүүртэ дүршэлтэй малшан Л. Б. Дылыков даажа абаад, һайнаар хүдэлнэ.

Байгша ондо туйлаһан амжалтаараа урмашаһан манай совхозой бүхы хүдэлмэришэд ерэхэ жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые саг соонь дүүргэхэ үндэһэ һууриень мүнөөнһөө табижа эхилээ. Тиигэжэ Коммунис партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсаха зорилготойбди.

В. ХАРТАЕВ,
Захааминай аймагай Далахайн совхозой директор.

Москвагай С. М. Кировэй нэрэмжэтэ «Динамо» гэжэ завод орон дотор суутай. Динамовецуудай ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хубиин түсэбэй үндэһөөр мүнөө зуугаад предприятинууд мүрысөө эмхидхэнэ.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө «Динамо» заводой коллектив ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид, гурбан жэл дүрбэ һарын турша соо дүүргэжэ, ажалай ехэ амжалта туйлаба. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй предприятиин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшадта эльгээһэн амаршалга соо тэдэнэй туйлаһан амжалтануудта үндэр сэгнэлтэ үгтэһэн байна. Динамовецуудай үйлэдбэриин туйлалтанууд—заводой партийна организациин хүтэлбэри доро коллективэй хэһэн ажалай ехэ дүн мүн.

Коммунистнууд социалис мүрысөө эндэ хүтэлбэрилдэг. Үйлэдбэриие техническэ болон мэргэжэлэй талаар нарижуулан һайжаруулга, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл дээшэлүүлгэ социалис мүрысөөгөөр туйлагдаа. Хүн бүхэнэй болон коллектив бүхэнэй туйлаһан амжалтанудта түшэглэн заводой партийна организаци ажалдаа коммунис ёһоор хандаха, ажалдаа ехэ харюусалгатай байхаар хүдэлмэришэдөө хүмүүжүүлдэг.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 105 жэлэй ойн һайндэр болотор хубиингаа табан жэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн мүнөө заводой коллективтэ үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Предприятиин коллектив һаяхан ажалай үшөө нэгэ амжалта туйлаһан тухайгаа элидхэбэ. Табан жэлэй дүрбэн жэлдэ хараалагдаһан продукци худалдаха түсэб дүүргэгдээ.

Социалис мүрысөөндэ туйлаһан амжалтаараа амжаһан коммунистнууд болон заводой бүхы коллектив табан жэлэйнгээ түсэбые 1975 оной ноябриин 7-до дүүргэхэ гэһэн шиидхэбэри абаа.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: заводой партийна комитедтэ хүн зон ходо олон байна. Зүүн гарһаа нэгэдэхи аппаратна цехэй партийна организациин секретарь С. А. Юрченков, хоёрдохи машинна участогай мастер Социалис Ажалай Герой В. А. Телегин, инженер-технолог А. Д. Ковалев ба аппаратна цехэй комсорг, наладчица В. Ерофеева; хубиингаа табан жэлэй түсэб дүүргэһэн гурбадахи машинна цехэй обмотчица коммунистка Д. Х. Камалетдинова; заводой бэлэн болоһон продукци.

ТАСС-ай фотохронико.

Аман үгын пропаганда тухай

Буряадай нитын эрдэмэй институдай эрдэмтэ-секретарь **Г. И. Балхановай** «Аман үгын пропаганда, тэрэнэй ашаг үрэ» гэжэ гаршагтай брошюра худалдаанда гараба. Тус брошюра дотор аман үгын пропаганда манай республикада ямараар эмхидхэгдэнхэйб гэжэ мэдэхын тула хэгдэһэн социологическа шэнжэлгэнүүдэй дүнгүүд наринаар согсологдожо, үргэн уншагшадта дурадхагдаба.

Аман үгын пропаганда — лекци, элидхэл, үгэ хэлэлгэ, хөөрэлдөөндэ мүнөө хүн зон дуратай зандаа гэжэ социологическа шэнжэлгэнүүд гэршэлнэ гэжэ автор мэдүүлнэ.

Лекционно хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэнхэй. Тиихэдээ «Лекторнуудай хүдэлмэри һайжаруулха тухай танай дурадхалнууд» гэһэн анкетэдэ үгэһэн һонирхолтой харюунууд бии. Пропагандистнууд, агитаторнууд, политинформаторнууд болон лекторнуудай, үзэл сурталай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй һонирхожо уншахаар брошюра философиин эрдэмэй кандидат Г. И. Балханов хэблэн гаргуулаа гэжэ тэмдэглэмээр.

С. ОЧИРОВ.

ЭХЭ ОРОНОЙНГОО ХҮСЭ ШАДАЛЫЕ БЭХИЖҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

Сырдарьинска областиин ажалшадай туйлаһан амжалтанууд тухай оратор дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ. Мелиорацилгада, барилгада һомолоһон мүнгэн ашаг ехэтэйгээр хэрэглэгдэһэн байна гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, шэнэ газар элдүүрилгэдэ, уһалалгада мүнгэ һомололгоёо ехэдхэхэ тухай асуудал СССР-эй Госпланай үмэнэ табиба. Бургаг үбһэнтэй тэмсэхын тула химическэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ баазануудые республика дотор эмхидхэн байгуулха дурадхал оруулһан байна.

Абхазай һүмбэр уулада манай тосхон имагтал байн үндэр баян ургаса хурадагаараа бэшэ, харин бардам байдалаараа, үндэр наһатай хүнүүдээрээ суу гаранхай гэжэ Абхазай АССР-эй Дурипшска ажалшадай депутадуудай сельскэ Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ депутат В. К. Тванба хэлэбэ. Зуугаа дээшэ наһатай зуу гаран хүн Дурипш тосхондо ажаһуудаг юм. Коммунис байгуулалтын замаар ороноо Ленинэй һургаалаар, сэсэн мэргэнээр хүтэлһэнэйнь түлөө, эб найрамдал ба ажалшан зоной зол жаргал тухайда анхарал оролдолго хандуулһанайнь түлөө үндэр наһатай хүнүүдэй үмэнэһөө депутат ленинскэ партиин Центральна Комитедтэ, тэрэнэй Политбюродо, нүхэр Л. И. Брежневтэ гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргөө.

Промышленностиие, хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ, Абхазай ажалшадай туйлаһан амжалтанууд тухай, хүн зоной байдалай һайжаржа байһан тухай, партиин XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэһэн Абхазай, бүхы Грузиин ажалшадай ехэ хүсэл эрмэлзэл тухай оратор хэлэбэ.

СССР-эй мелиорациин ба уһанай ажахын министр депутат **Е. Е. Алексеевский** трибунада гарана. Хүдөө ажахы социалис экономикын үндэһөөр хүгжэһэн хубинь боложо байна гээд тэрэ мэдүүлээ. Мелиоративна шэнэ барилганууд хэгдэнэ гэжэ оратор тэмдэглэбэ. Түсэбтэ табан жэлэй һүүл багта орон доторнай уһалагдадаг, хатаагдаһан газар 25 миллионһоо үлүү гектар болохо байна. Ороной бүхы шахуу районуудта мелиораци хэгдэнэ. Һайжаруулагдаһан газарые үргэнөөр ашаглаха гээшэ гол шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Иимэ гектар бүхэн үндэр баян ургаса үгэхэ ёһотой. Һомологдоһон мүнгэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ тухай партиин эрилтэнүүдһээ энэ үндэһэлнэ.

Түсэбөөр хараалагдажа, 1975 ондо хэгдэхэ мелиоративна хүдэлмэриин хэмжээн табан жэлэй даабарие бүхы дээрэнь дүүргэхэ арга олгохо байна. Ерэхэ жэлдэ 2,4 миллион гектар талмай дээрэ мелиорацилга хэгдэхэ юм.

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түсэб болон бюджедэй проектнүүд экономикые, соёл культурые саашадань хүгжөөхэ үргэн ехэ арга нээнэ гээд Литвагай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо депутат **К. К. Кайрис** хэлэбэ. Литвагай арадай ажахы хурдан түргөөр хүгжэжэ байна. Энэ жэлдэ республика 1940 онойхиһоо 43 шахуу дахин ехэ промышленна продукци үйлэдбэрилэн гаргаха юм. Хүдөө ажахын газар таряалангай 100 гектар дээрэ 172 центнер мяхан (амидын шэгнүүрээр), 748 центнер һүн үйлэдбэрилэгдэн абтахаар хараалагдана.

Промышленна үйлэдбэриие саашань үргэдхэхэ, тусхай шэглэлтэй болгохо, үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ хэрэгые һайжаруулха ехэ хүдэлмэри Литвада хэгдэжэ байнхай. Хэрбээ 1970 ондо үйлэдбэриин 10 нэгэдэлэй иимэ шэглэлтэй байгаа һаань, харин мүнөө 32 нэгэдэл шэнэ гуримаар хүдэлнэ. Тиигэжэ үйлэдбэрилэн гаргаһан продукциин хэмжээн 16 процентээр дээшэлээ. Үйлэдбэриие үргэдхэн нэгэдхэхэ талаар ехэ арга нөөсэ бии.

Барилгашан мэргэжэлтэй хүм гэжэ «Комипромжилстрой» трестын байшан гэр баридаг комбинадай хүдэлмэришэдэй бригадир депутат **Н. П. Расторгуева** хэлэбэ. Эгээл иимэһээ түсэбүүд дотороо нэн түрүүн барилга хаража байнаб. Манай Коми республика байгаалиин нөөсэ баялигуудаар элбэг юм. Сыктывкарай модоной промышленностиин бүлэг барилгын мантан ехэ барилганудые бодхоожо байнабди.

Полярна дүхэригэй саанахи Усинск хотые, районие хүгжөөхэ хэрэгтэ түмэр замай үгы байлга ехэ һаад тойбо татана гэжэ депутат хэлээ. Барилгашадай хүдэлмэриин эмхидхэлдэ, эдэниие барилгын материалнуудаар, шэнэ техникээр хангалгада ехэ дутуу дунданууд дайралдана. Медицинскэ ба соёлой ажаһуудалай эмхи зургаануудые хүгжөөлгэдэ мүнгэ ехээр һомолхо шухала гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Ороной арадай ажахые хүгжөөхэ тоо, баримтанууд тухай бодомжолходоо, түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ ажалшадые элсүүлэн хабаадуулха талаар парти, правительствын эмхидхэлэй, политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулжа байһыень элеэр мэдэрнэбди гэжэ КПСС-эй Хальмагай обкомой нэгэдэхи секретарь депутат **Б. Б. Городовиков** хэлээ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин гол шухала бүхы зүйлнүүдээр Хальмаг орон жэлэйнгээ программа дүүргээ гээд оратор мэдээсэбэ. Энэ жэлдэ орон доторнай барайгарай эгээл үндэр баян ургаса хуряагдаа — гектар бүриһөө 48,3 центнер. Алдар сууда гараһан хальмаг үүлтэрэй хонин бүхэнһөө урдань үзэгдөө дуулдаагүй ехэ нооһон хайшалагдаа — 5,9 килограмм.

Республика дотор газар мелиорацилгын хүдэлмэриие түргэдхэхэ, автомобилиин харгы бариха шухала гэжэ депутат тэмдэглээ.

Таджигай ССР-эй хүн зоной ажаһуудал хангалгын министр депутат **А. Т. Касымова** үгэ хэлэбэ. Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ республикын хлопок ургуулагшад ехэ амжалта туйлаа. 877 мянган тонно гэхэ гү, али түсэбһөө һураггүй ехэ сэбэрлэгдээгүй хлопок гүрэндэ худалдаһан байнабди.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хүн зоной ажаһуудал хангалгын албан ажахын ехэ һалбари болоо гээд депутат тэмдэглээ. Тэрэнэй хүдэлмэриһөө хүн зоной һанал бодол, эдэнэй ажалай эдэбхи гол түлэб дулдыдадаг гээшэ. Ажаһуудал хангалгын албанай материально-техническэ үндэһэ һуурииие үргэдхэхэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулха шухала.

КПСС-эй XXIV съезд дээрэ табигдаһан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ Эстониин ажалшад шэнэ амжалтануудые туйлаа гэжэ Эстониин Компартиин Таллинска горкомой нэгэдэхи секретарь депутат **Н. О. Югансон** хэлээ. Республикын экономикые хурдан түргөөр хүгжөөлгэ совет арадуудай аха дүү ёһоной харилсаа холбооной бодото жэшээ болоно.

Түсэбтэ табан жэлэй үнгэрһэн дүрбэн жэлэй турша соо Таллинай промышленность ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар үйлэдбэриингөө хэмжээе улам үргэдхэһэн байна гэжэ оратор саашадаа хэлэбэ. Продукциин шанарые һайжаруулхын тула предприятинуудай коллективүүд нилээд ехэ хүдэлмэри хэнэ. 1974 ондо шанарай гүрэнэй тэмдэгтэй эд бараа үйлэдбэрилгэ нёдондо жэлэйхиһээ гурба дахин дээшэлээ. Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ асуудалнуудта хотын партийна эмхи анхаралаа ехээр хандуулна.

Мүнөө Таллинай ажалшадай коллективүүд 1975 оной угтамжын түсэбүүдые абажа байнхай.

Башкирай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **З. Ш. Акназаров** үгэ хэлэхэдээ, байгша оной 11 һарын турша соо республика дотор промышленна үйлэдбэриин хэмжээн — 9,2 процентээр, ажалай бүтээсэ 8,4 процентээр дээшэлээ гэжэ тэмдэглэбэ.

Депутадууд: Туркмениин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **О. Н. Оразмухамедов**, нефтиин промышленностиин министр **В. Д. Шашин**. Киргизэй ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **П. М. Ходос** үгэ хэлээ.

Коммунис партиин дотоодын ба гадаадын политикые депутадууд һайшааһан, Центральна Комитедэй, тэрэнэй Политбюрогой, нүхэр Л. И. Брежневэй ажал ябуулгые үндэрөөр сэгнэһэн байна. Энэ политика совет хүнүүдэй зохёон байгуулхы ажал хүдэлмэридэ, түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабариие амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ таарамжатай зохид байдал байгуулна гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

Энээгээр Национальностьнуудай Соведэй хоёрдохи заседани дүүрээ.

СССР-эй Верховно Соведэй сесси декабриин 20-до хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ.

(ТАСС).

Советүүдэй хүдэлмэри

ОЙЛГОЛСОН АЖАЛЛАХАДА УРМАТАЙ

Никольскын сельскэ Соведэй харьяата газар дээрэ манай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз түбхинэнхэй. Колхознай мал ажалай продуктнуудые, таряа ехээр абажа, гүрэндэ худалдадаг томохон ажахынуудай нэгэн юм. Гүрэндэ һү, нооһо тушааха жэлэй даабари үлүүлэгдээ, мяха худалдаха даабари болзорһоо урид дүүргэгдэхэ. Үнгэрэгшэ жэлэй декабриин 1-нэй байдалтай жэшэбэл, 1662 центнер мяхан ехээр худалдагдаад байна. Ажалай энэ амжалтада депутадуудай оруулһан хубита ехэ байха. Юуб гэхэдэ, манай сельскэ Соведэй 25 депутадуудай 11-ниинь мал ажал дээрэ хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр дааһан хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандажа, абаһан уялгаяа ходо үлүүлэн дүүргэжэ байхаһаа гадна, Соведэй шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ, эдэбхитэйгээр хабаададаг, һунгагшадай захяа, даабаринуудые саг соонь дүүргэхын тула оролдолго гаргадаг.

Колхозой түб һууриннаа холо бэшэ түхеэрэгдэһэн томодхогдоһон фермэдэ 620 үнеэн харууһалагдадаг. Эндэ 32 һаалишад ажаллана. Һаалишад ажалаа машинын хүсөөр бүтээдэг. Һү һаажа, гүрэндэ худалдаха жэлэй дээшэлүүлэгдэһэн даабари Октябриин һайндэртэ үлүүлэн дүүргэгдээ һэн. Бии байгаа арга боломжо, нөөсэнүүдээ нарибшалан тооложо үзөөд, үшөө 1200 центнерһээ бага бэшэ һү бэлэдхэлэй пунктда тушааха гэһэн уялгаяа дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байнабди.

Соведүүдэй өөрынгөө эмхидхэхы ажал ябуулгада хэрэглэдэг олон янзын формо, онол аргануудай нэгэнниинь депутадуудай постнууд болоно гэжэ хэлэлтэй. Тиимэһээ фермын дэргэдэ байгуулагдаһан иимэ постын ажалаа ямараар эмхидхэдэг Соведэй сессиин, тэрэнэй гүйсэдкомой шиидхэбринүүдые бэелүүлгэдэ депутадуудай хэр эдэбхитэйгээр хабаададаг тушаа хөөрэхэ хүсэлэнтэйб.

Дүрбэн хүнһөө бүридэһэн депутадай постые хоёрдохи жэлээ хүтэлбэрилжэ байнаб. Постын гэшүүн бүхэн ямар нэгэн асуудалай түлөө сэхэ харюусадаг. Жэшээнь, лабораториие даагша Е. К. Иванова һаагдаһан һүнэй шанар һайжаруулха, тоһолигыень дээшэлүүлхэ хэрэгээр, тоо бүридхэгшэ В. И. Калашникова һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй ябасаар һонирходог. Тугалшан Х. И. Калашникова үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ, шэнэ түл абаха, нарай үнеэдые зүбөөр һааха хүдэлмэриие даанхай. Бидэ эдэбхитэдтээ түшэглэн, фермэ дээрэхи бүхы хүдэлмэри хинан шалгажа, дутагдалаа түргэн усадхахын түлөө оролдолго гаргажа байхаһаа гадна, Соведэй сессиин, тэрэнэй гүйсэдкомой шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададагбди.

Һунгагшадайнгаа захна заабаринуудые саг соонь дүүргэхын, дутагдалнуудые түргөөр усадхахын тула депутадууд ехэ оролдолго гаргадаг юм.

Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын һүүлээр үбһэ тэжээлэй дууһаад байхада, һаалимнай доошолжо эхилһэн юм. Эгээл энэ үедэ фермые даагша П. М. Калашников ажалаа бүри шангадхахын, харюусалгаяа дээшэлүүлхын орондо архи тамхи намнаад, үнеэдтэ талха таряанай зүйл асарха хүдэлмэриие хоёр үдэрөөр һаатуулһан юм. Депутадууд иимэ байдалтай эбсээгүй. Һаалишад яаралтай суглаа татажа, Калашниковые шангаар шүүмжэлээ. Теэд энэнь туһа хүргэбэгүй. Тиихэдэнь постын гэшүүд колхозой партийна организаци, правленидэ ерэжэ, Калашниковые дааһан ажалһаань сүлөөлхэ гэһэн эрилтэ табяа һэн. Депутадуудай эрилтэ дэмжэгдэжэ, залуу коммунист Г. З. Сибагатулин фермые даагшаар томилогдоо. Тэрэ гэһэнһээ хойшо фермэдэхи ажал хүдэлмэри урагшатай һайнаар ябадаг болоо. Депутадуудай нэрэ хүндэ коллективэй дунда дээшэлээ.

Бүри эртэ намар байхада постын гэшүүд хүдөө ажахын саг үргэлжын комисситай хамта нийтын малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл хэр һайнаар ябуулагданаб, малшадай ажаһуудалай эрилтэ хэр һайнаар хангагданаб гэһэн асуудал Соведэй сессидэ бэлдээ һэмди. Тиихэдээ отара, гүүртэ, фермэ дээгүүр ябажа, нүхэдэйнгөө байра байдалыень наринаар шалгажа үзөөбди. Тиихэдэмнай олохон дутагдалнууд элирүүлэгдээ. Жэшээнь, холын малшад кино, телевизор харадаггүй байгаа. Сессиин һүүлээр энэ асуудал шиидхэгдээ. Колхозой правлени, партийна организаци малшадтаа телевизор абажа тодхоо. Тусхай графигаар кино харуулагдадаг болоо. Автолавкын ябаха маршрут шэнээр зохёогдоо. Дунда һургуулиин багшанар, ахалагша классуудай һурагшад хэдэн отарануудые шефтээ абаа.

Мүнөө жэлэймнай үбэлжэлгэ хэзээ хэзээнэйхиһээ бэрхэтэй байдалда үнгэрхэнь. Юуб гэхэдэ, нёдондо нойхиһоо һураггүй бага үбһэ, тэжээл бэлэдхэгдээ. Ушар нимэһээ малшан бүхэн бии байһан тэжээлээ зүбөөр буйлуулжа, малда үгэхые оролдохо болоно. Энэ талаар манай хүршэ «Искра» колхозой дүй дүршэл бусадта жэшээ боложо үгэмөөр. Хонхолынхид бүхы тэжээлээ буйлуулжа, адууһа малдаа үгэдэг болоһоор жэл боложо байна. Тиимэһээ тэдэнэр тэжээл багаар гаргашалаад, продукци ехээр абадаг болонхой. Бидэнэр Хонхоло ошожо, тэжээл буйлуулдаг цехэй хүдэлмэритэй танилсаабди. Тиимэ цех түхеэрхэ эрилтэ правлени, партийна организациин урда табяа һэмди. Иимэ түхэлэй цех һаяхан манда ашаглалгада үгтөө. Сүүдхын туршада 20—25 тонно тэжээл буйлуулагдана. Бэлдэгдэһэн тэжээл һаамхай үнеэдтэ хүсэд хүрэнэ. Постын гэшүүдэй эрилтээр фермэдэмнай ариг сэбэрые сахилгын үдэр һарадаа нэгэ удаа үнгэргэгдэдэг болоо. Энэ үдэр фермын бүхы хүдэлмэрилэгшэд байра байдалаа сэбэрлэдэг.

Һаалишадаймнай хорёод гараниинь жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 2000 килограммһаа дээшэ һү һаажа, абаһан уялгаяа үнии хада дүүргээд, мүнөө үедэ 1975 оной түсэбөөр ажаллана. Тэдэнэрэй дундаһаа шалгаржа гараһан һаалишад З. Ф. Валиулина, У. Д. Леонова, коммунистнууд Г. Н. Брылева, У. Л. Калашникова гэгшэдые нэрлэмээр. Эдэнэр жэлэй эхинһээ хойшо харууһалжа байһан үнеэн бүриһөө тус тустаа 2300—2400 килограмм һү һаагаад байна.

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай гаргаһан үүсхэлые коллективтээ зүбшэн хэлсээд, тэдэнэртэл адляар ажаллаха гэжэ шиидээбди. Үбһэ тэжээлээр дутамаг байбашье, бии байгаа тэжээлээ бултыень буйлуулжа малдаа үгэхэ, гамтайгаар гаргашалха, үбэлэй һарануудта үнеэн бүриһөө 1500 килограммһаа бага бэшэ һү һаахабди гэжэ мэдүүлнэбди. Энэмнай үнгэрэгшэ үбэлжэлгынхидэ орходоо 152 килограммаар ехэ болоно. Тиигэжэ гүрэндэ һү худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб зургаа һараар урид гэхэ гү, али июлиин 1-дэ дүүргэхэбди. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ арга боломжотойбди. Энэ хэрэг бэелүүлгэдэ депутадуудай постын гэшүүд малшадай дунда ябуулдаг эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэриие улам шангадхаха, дутуу дунданuудтай эрид шангаар тэмсэхэ гэжэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб.

Р. ХАЙРУЛИНА,
Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан, депутадуудай постые даагша.

Мухар-Шэбэрэй аймаг.

Хяагтын аймагай Ехэ-Нуга тосхоной үйлсэдэ энэ эхэнэрые удэр бури харахат. Сүүмхээр дүүрэн газетэ, журнал, бэшэгүүдые үргэлһэн энэ эхэнэр нютагайхидтаа хүндэтэй болонхой. Юуб гэхэдэ, Бутыд-Сырен Далбаевна Ванчикова олон жэлэй турша соо почтальоноор хүдэлхэдөө, ажалдаа дүршэһэн, саг үргэлжэ гарадаг хэблэлые саг соонь уншагшадта хүргэхэ гэжэ оролдодог юм. Бутыд-Сырен Далбаевна коммунис ажалай ударник гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн. Хэблэлдэ захил хэлгын харюусалгатай үедэ нүхэр Ванчикова һайнаар хүдэлжэ гараа. Арад зоной дунда хэблэл тараахадаа дүршэлтэй болоһон энэ почтальон ямар газетэ, журнал захихада һайн бэ гэжэ уншагшадта туһатай зүбшөөл үгэдэг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үнинэй почтальон, коммунис ажалай ударник Б-С. Д. Ванчикова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЯХАД ОРОНОЙ ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Яхад ороной хойто районой Удачный хотодо 185 байратай түрүүшын табан дабхар гэр толлогдохоор бэлэн болоо. Нютагай шэмэрүүн хүйтэн уларилые хараада абажа, гэрэй ханануудые зузаагаар, үүдэ, сонхонуудыень гурбан дабхараар хэһэн байна. Удачный хадаа гол үйлсөөрнь Полярна дүхэрнгэй гарадаг орон доторхи ори ганса хото болоно.

Мүнөө Яхад орон барилгын ехэ талмай болонхой. Вилюйскэ ГЭС-эй барилга графигһаа уридшална. Энэ ээлжээнэй түрүүшын агрегадые ГЭС-эй барилгашад хараалагдаһан болзорһоо жэлээр шахуу урид ашаглалгада тушааха уялга абанхай. Республикын урда зүгтэ кокслогдодог нүүрһэнэй Нерюнгринскэ уурхайн бааза дээрэ ехэ разрез бэлдэгдэжэ эхилээ.

Д. БУБЯКИН,
ТАСС-ай корр.

Якутск.

Хилын саанаһаа
• телефон • телеграф • радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ?

КПСС-эй ЦК-гай Пленум декабриин 16-да боложо. 1975 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй, СССР-эй 1975 оной гүрэнэй бюджедэй проектнүүд тухай тогтоол батлан абаһан байгаа. Энээн тухай, СССР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи сессиин хүдэлмэреэ эхилһэн тухай мэдээсэлнүүдые гадаадын хэблэл үргэнөөр толилно.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ Н. К. Байбаковой, СССР-эй финансын министр В. Ф. Гарбузовай Верховно Соведэй сесси дээрэ хэһэн элидхэлнүүд тухай шэнжэлэлнүүдые олон газетэнүүд толилбо. Байгша ондо КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политикада, Советскэ Союзай ба социалис хэниин нэгэдэлтэ бүхы оронуудай һүр хүсые саашань бэхижүүлхэ хэрэгтэ шэнэ ехэ амжалтанууд туйлагдаа гээд тэмдэглэгдэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй заседанинууд тухай Болгариин «Земеделско знаме» газетэ уншагшадтаа хөөрэхэдөө, СССР-эй арадай ажахые хүгжөөлгэдэ туйлай ехэ амжалта, илалта туйлагдаа гээд бэшэнэ. Экономико хүгжөөлгын үндэр дүнгүүд, ажалшадай байдал һайжаруулха тухай али бүхы анхарал оролдолго совет общесвын хуули ёһон болоо гэжэ газетэ мэдээсэнэ.

1975 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ тухай түсэб соо арад зоной үргэнөөр хэрэглэдэг эд бараа үйлэдбэрилэн гаргалгада ехэ анхарал хандуулагдана гэжэ Франциин «Эко» газетэ бэшэнэ.

СССР-эй 1975 оной гүрэнэй бюджедэй проектын ёһоор, ороноо хамгаалгада мүнгэ һомололгые бага болгоһон ушар Советскэ Союзай эб найрамдалта хүсэл эрмэлзэлтэй байһые элирхэйлэн гэршэлнэ гээд Лондоной «Морнинг стар» газетэ тэмдэглэнэ.

Ороноо хамгаалгада мүнгэ һомололгоёо СССР-эй бага болгоһонниинь уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха, ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан гурнмаар зэргэ оршохо гол ёһые бэхижүүлхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай үнэн сэхэ байһые батална гээд Индиин «Пэтриот» газетэ бэшэнэ.

ТАСС-ай мэдүүлгэдэ, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджертэ эльгээһэн бэшэгэй совет хэблэлдэ толилогдоһон ушарта газетэнүүд гол анхаралаа хандуулна. Совет-американ худалдаа наймаанай-экономическа харилсаанай хүгжэлтэдэ американ зарим тушаалтад һаад тойбо татахые һэдэнэ гээд энээн дотор хэлэгдэнэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тухайда Польшын «Жиче Варшавы» газетэ бэшэнэ. Израилиин зонхилогшодой ээрхэг түримхэй гадаадын политическэ хараа шэглэл дэлхэйн энэ райондо амгалан байдал тогтоохо хэрэгтэ, Израилиин аша туһада зүрюу харша байна.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXIX сессиин хүдэлмэриин дүүрэһэн тухай мэдээсэлые хэблэл үргэнөөр толилно.

(ТАСС).

БОНН

Г.-Д. ГЕНШЕРЭЙ ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Г.-Д. Геншер бундестагта үгэ хэлэхэдээ, гадаадын политическэ асуудалнуудаар правительственна мэдүүлгэ хэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай Президент Дж. Фордын хоорондо Владивосток шадар үнгэргэгдэһэн хөөрэлдөөнүүдэй үеэр стратегическэ добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай үгээз ойлголсоһон байна гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Энэнь уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха, баруун ба зүүн оронуудай хоорондохи харилсаае саашадань һайжаруулха хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэхэ байна. Владивосток шадар болоһон хөөрэлдөөнэй үедэ үгээз ойлголсоһон ушарыень ФРГ-гэй правительство һайшаана гээд Г.-Д. Геншер мэдүүлбэ.

Һүүлэй үедэ баруун ба зүүн оронуудай хоорондохи харилсаан һайжаржа, шахардуу шанга байдал һуларуулха хэрэгтэ ехээр нүлөөлһэн байна гэжэ Г.-Д. Геншер тэмдэглээ. Советскэ Союзтай, мүн социалис бусад оронуудтай хөөрэлдөөнүүдые, хэлсээнүүдые хэһэнэй ашаар иимэ амжалта туйлагдаһан байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар нийтэевропын зүблөөн дээрэ элдэб асуудалнуудаар яһала ехэ амжалта туйлагдажа байна гээд гадаадын хэрэгүүдэй министр мэдүүлээ. Гэбэшье хэдэ хэдэн гол шухала асуудалнуудые зүб мүрөөр шиидхэхэ шухала.

НАТО-гай соведэй сессиин Брюссельдэ болоһон дүнгүүдые шэнжэлхэдээ, ФРГ Хойто Атлантиин холбоондо хабаатай юм гэжэ Г.-Д. Геншер мэдүүлбэ.

НЬЮ-ИОРК

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН СЕССИ

ТАСС

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXIX сесси хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Элдэб бүлэгүүдтэ хабаатай оронуудай делегацинуудай түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ, сессиин хүдэлмэриин дүнгүүдые согсолоо. Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха, эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряалгын асуудал шиидхэхэ, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае һайжаруулха гэхэ мэтэ зүйлнүүдээр сэдьхэлээ ханангги байһанаа элирхэйлбэ.

— XXIX сессиин түрүүлэгшэ, Алжирай гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Бутефлик түгэсхэлэй үгэ хэлэхэдээ, үнгэрһэн гурба һарын турша соо дэлхэйн нэгэдэл бүхы асуудалнуудаар горитой дэбжэлтэ туйлахатаяа хамта ООН-ой саашанхи амжалтата хүдэлмэриин үндэһэ һуури табяа гэжэ тэмдэглэбэ.

Сессиие Нью-Йоркын сагаар 22.08 декабриин 19-дэ Москвагай сагаар 6.08 часта хааха зууроа, шухала болоо һаань, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые хаража үзэхын тула хүдэлмэрээ һэргээхэ аргатай байнабди гэжэ түрүүлэгшэ тэмдэглэбэ.

НИКОЗИ

АКЭЛ-эй ЦК-гай МЭДЭЭСЭЛ

ТАСС

Партиин генеральна секретарь Э. Папаноанну түрүүтэй Кипрэй Ажалша арадай түрүү үзэлтэй партиин делегаци президент Макариостай уулзаба.

Кипрэй, Грециин хүтэлбэрилэгшэдэй һалхан Афинада болоһон зүблөөнэй Кипртэхи асуудал тухай президент делегацида элидхээ гээд АКЭЛ-эй Центральна Комитедэй мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

АКЭЛ-эй делегаци Макариоста документ барюулаа гээд мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Кипрэй асуудалые амгалан ёһоор, демократическа аргаар шиидхэхэ тухай дурадхалнуудаар, Кипрэй гол шухала асуудалнуудаар партиин хараа бодолые АКЭЛ-эй делегаци баримтална гэжэ мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Тодорхойлон хэлэхэдэ, дотоодын фронт нэгэдүүлхэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хүсэдөөр хуряаха шухала гээд АКЭЛ тэмдэглээ.

ХАНОЙ

РЮВ-эй ВРП-гэй МИД-эй буруушаалга

ТАСС

Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын тусхай түлөөлэгшэ мэдүүлгэ тунхаглуулхадаа; «Энтерпрайз» гэжэ американ атомна авианосецой Урда Вьетнамай эрьенүүд хүдар ерэжэ ябаһан ушарые эрид буруушааба.

Дүрбэн эсминецээр үдэшэгдэһэн «Энтерпрайз» гэжэ авианосец долоон хоногой турша соо Урда Вьетнамай эрье шадараар харуулда ябана гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Авианосец дээрэһээ американ самолёдууд дэгдэжэ, Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын мэдэлдэ байдаг зоно дээгүүр тагнуулай ниидэлгэнүүдые хэнэ.

Энэнь Вьетнамай асуудалаар Парижай хэлсээе бүдүүлигээр эбдэһэн, США-гай сэрэгүүдэй Урда Вьетнамда байһан ушарые элирхэйлэн гэршэлнэ гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

АФИНА

Грециин саг зуурын президент

ТАСС

«Шэнэ демократи» гэдэг партиһаа парламентын депутат Михаил Стасинопулос Грециин президентээр саг зуура һунгагдаа. Тэрэнэй кандидатурын түлөө 206 хүн дуугаа үгэһэн, парламентын 74 гэшүүн арсаһан байна.

Шэнэ конституциин баталагдан абтатар М. Стасинопулос президентын тушаал ээлжэ байха. Баталагдамсаарнь энэ конституциин үндэһөөр саг үргэлжын президент һунгагдаха. Правительство конституциин проектые парламентын хаpалгада энэ неделидэ табиха байха гээд хэлэгдэнэ.

БАГДАД

ИРАНАЙ, ИРАГАЙ ХООРОНДОХИ ХЁМОРООН

ТАСС

Декабриин 14-дэ, 15-да Ирагай Республикын хойто районууд дээгүүр ниидэһэн Ирагай агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй хоёр самолёдые зэбсэгжэлгэдэнь байдаг американ үйлэдбэриин «Хок» түхэлэй зенитнэ ракетэнүүдээр Иранай арми буудан унагааһан байна гэжэ Ирагай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй генеральна штаб мэдээсэбэ.

Хүршэ ороной дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсалга аюул түбэгтэ хойшолонгуудтай гээд Ирагай Гадаадын хэрэгүүдэй министерство тунхаглуулһан мэдүүлгэ дотороо Иранда уридшалан һануулга хэнэ. Национальна бэеэ дааһан байдалаа Ирак шууд сэхээр сахин хамгаалжа, али бүхы ээрхэг түримхэй ябуулгада харюу сохилто хэхэ юм гээд МИД мэдүүлээ.

* * *

ТЕГЕРАН. (ТАСС). Иранай правительствын түлөөлэгшын мэдүүлгэ эндэ толилогдобо. Ирагай агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй хоёр истребитель Иранай ПВО-гой зэбсэг хэрэгсэлнүүдээр буудагдан унагаагдаа гээд энээн дотор хэлэгдэнэ.

«Иранай агаарай дайда руу нэбтэрэн орохо болоо һаань», ороной зэбсэгтэ хүсэнүүд сэрэгэй байдалда оруулагдаха юм гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- Зүжэг харагшадай hанамжанууд.
- Арадай аман үгын абдарhаа.
- Уран шүлэгэй долгин.

Харагшадай конференци дээрэһээ

„ДАБҺАНАЙ АМТА“ ҮЗЭХЭДЭ...

Театрай сценэ дээрэ табигдаhан зүжэг бүхэн харагшадай ехэ hайндэр боложо, тэдэнние баясуулдаг. Табигдаhан зүжэг бүхэн ондо ондоо байдаг ааб даа. Хүхюун энеэдэ зугаатай, шог ёгтотойхон комеди хаража hуухадаа, харагшад сэдьхэл дүүрэн эльгэ хатажа, hайнаар амардаг. Зарим зүжэгүүд хүнүүдэй досоо шэнэ бодол hанал түрүүлжэ, тэдэнэртэ ёhотойл hургаал үгэдэг. Зүгөөр ямаршье зүжэг хүмүүжүүлхы зорилготой, харагшадта hургаал үгэмөөр байха зэргэтэй болоно. Теэд зүжэг бүхэн тухай харагшадай hанамжануудай олон ондоо байдагыень уншагшад hайн мэдэнэ...

Һаяхан Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай сценэ дээрэ «Дабhанай амтан» гэжэ зүжэг табигдаба. Авторнуудынь — республикымнай мэдээжэ поэтессэ Ц-Д. Дондокова, театрай главна режиссер, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Ф. Сахиров. Энэ зохёол хоёр үйлэтэй, уянгата драма болоно. Театрай уран зурааша В. Тевелев зүжэгые шэмэглэн гоёогоо. Композитор Б. Цырендашиев хүгжэмыень зохёогоо.

«Дабhанай амтан» гэhэн зүжэгэй удхыень тобшохоноор хөөрэе.

Хүдөө ажахын институдай бүлэг студентнэр зунай амаралтын үедэ нэгэ ажахыда ошожо, хони хайшалалганда хабаадана. Суг hуража байhан эдэ хүбүүд, басагадай ажабайдал, тэдэнэй инаг дуран, абари зан, ушаралта ябадал, ааша тухай зүжэг соо хэлэгдэнэ. Максар, Забаан, Тэтэгэр гурбан нэгэдээд, Баясхалан гэжэ хүбүүгээ хардаха, гүрдэхэ hанаатай. Баясхаланай Тоёндо дуратайе мэдэжэрхиhэн гурбан хүйхэршүүл, дурлаhан хоёрой жаргалые «эбдэхэ» гэhэн түсэб табина. Максар хүбүүн Аригуун гэжэ басагантай нүхэсэдэг байгаа. Тэрэ басаганиинь үхибүүтэй болоно.

Һүүлэй hүүлдэ нүхэдэй, бригадир Жаабу Жаповичай, Аригуунай эхэ Муузы Хазуевнагай энэ хэрэгтэ оролсоhоной ашаар «Забаан» гэжэ операциин ээзд — Максар, Забаан, Тэтэгэр гурбанай муухай хэрэг элиржэ, «хара сагаан хоёрой» сагааниинь илана. Инаг дуран, hайн hайхан нүхэсэлэй хүсэн илана. Имэл даа тобшохон удхань.

Буряад драмын театрайхид ехэ hайн заншалтай болонхой. Энэ юуб гэхэдэ, театрта шэнэ табигдаhан зүжэгые харагшадай конференци hүүлэй жэлнүүдтэ эндэ үнгэргэгдэдэг болонхой бшуу.

...Декабриин 18-най үдэшэ. Буряад драмын театрай зал соо хүн зон олоороо сугларба. Тэдэнэй олонхинь — залуушуул.

Зүжэгэй табигдажа дүүрэмсээр, харагшадай конференци нээгдэбэ. Театрай директор, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша **Ц. А. Балбаров** энэ конференциие нээхэ зуураа, театрай коллективэй мүнөө хэжэ байhан хүдэлмэри, табигдахаяа байhан зүжэгүүд тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгэбэ.

— «Дабhанай амтан» гэhэн зүжэг тухай хэн hанамжаяа хэлэхэб? — гэhэн асуудал табигдаба.

Зал соо гарнууд үргэгдэнэ.

Улаан-Үдын педучилищиин студентка ДАМБИЕВА:

— Мүнөө үеын залуушуулда зорюулагдаhан энэ зүжэг хаража баясабабди. Ехэ hургаал үгэмөөр зохёол байна. Зүжэг соо зарим ород үгэнүүд тохёолдоно. Тэдэнь ехэ тааараад байна гэжэ hананам.

Имэ хурса, hонин зүжэг табиhандатнай «hайн даа» гэжэ хэлэхэ байнабди. Баярые хүргэнэбди.

Улаан-Үдын педучилищиин студентка МАКСАРОВА:

— Бидэнэр, залуушуул, энэ зүжэг соо өөhэдыгөө харанабди. Манайшье дунда Максар, Забаан, Тэтэгэр мэтын хүнүүд ябадаг. Тэдэнние зүб харгыда оруулжа, алдуу эндүүнүүдыень ойлгуулхын, hайн хүн болгон хүмүүжүүлхын түлөө бидэнэр тэмсэхэ ёhотойбди.

Хурамхаанай аймагай үнинэй багша, мүнөө пенсидэ гараhан Е. Ц. СУХАДАЕВА:

— Шэнэ зүжэг хаража, ехэтэ баясабаб. Залуу артистнууднай ехэ hайнаар рольнуудаа гүйсэдхэнэ. Имэ зүжэгые хүдөө нютагуудта ходо табижа байгаа hаа, ехэл hайн гэжэ hананаб.

Би хэдэн ажаглалта хэхэ байнаб. Ноохо хайшалалгын пункт энэ зүжэг соо харуулагдана. Тиигээд тэндэ, зунай аяма халуунай үедэ хэгдэжэ байhан ехэ ажалай оршон байдал мэдэрэгдэнэгүй. Хонидой маараан дуулдаа hаа, hайн бэлэй. Хүлhэ halhан болошоhон хайшашад харагданагүй.

Мүнөө үеын залуушуулые би хүсэд мэдэнэгүй гээшэ хаб. Миниил залуу ябаха үедэ инаг дуран, хани нүхэсэл тухай иимэ элитээр, эридээр хөөрэлдэдэггүй бэлэй.

Д. Т. ТУМУНОВА, Улаан-Үдын педучилищиин багша:

— Манай мэдээжэ поэтэсса Ц-Д. Дондоковагай зохёохы ажал тухай hайн мэдэнэбди. Мүнөө Федор Семенович Сахировтай суг хамта энэ зүжэг бэшэhэндэнь баяртайбди.

Би залуу хүбүүд, басагадта ном заанаб. Тиимэhээ энэ зүжэг залуушуулда ехэл hургаал үгэмөөр, хүмүүжүүлхы ехэ удха шанартай зохёол болоо гээд hананаб. Залуу ябахада, алдуу, эндүү яhала гарадаг. Тэдэнээ хүбүүд, басагадай заhaxa, дутуу дундаяа усадхаха хэрэгтэнь зүжэг ехэ нүлөө үзүүлхэ гэжэ hанамаар.

Н. ДУГАРОВ, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат:

— Манай студентнэртэ ехэ hайн бэлэг үгтэбэ. Богонёор хэлэхэдэ, манай буряад драмын театр hүүлэй үедэ залуушуулда зорюулагдаhан зүжэгүүдые табидаг боложо байна. Ехэ hайшаамаар.

Хүбүүд, басагадаа дээдэ hургуулинуудта эльгээhэн эхэ, эсэгэнэрэй энэ зүжэгые хараа hаа, ехэл туhатай байха гэжэ hанагдана. Композитор Б. Цырендашиев ирагуу hайхан хүгжэм бэшэжэ, зүжэгые hайнаар шэмэглэбэ.

(Һүүлээрнь Н. Дугаров зүжэгэй авторнуудта сэсэгүүдэй баглаа бариба).

Е. В. БАРАННИКОВА, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат:

— Ехэ шухала темэдэ бэшэгдэhэн зүжэг байна. Залуушуул энэ зохёолые ехэ hайнаар угтан абана. Зарим басагадай нёлбоhоёо аршажа hуухыень харааб. Геройнуудай монологуудынь ехэ hонирхомоор, зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр. Сюжедынь хурса. Уран зурааша В. Тевелев үнэн зүрхэ сэдьхэлhээ оролдожо, зүжэгые hайнаар шэмэглээ.

Тиигээд намда хэдэн hанамжа, ажаглалта бии.

Хүгжэм дан шангаар зэдэлнэ. Зал бага аад, тиигэнэ гү? Тоёной образ хүсэд гаранагүй. Юуб гэхэдэ, наадаха юумэнь тон бага. Буряадай АССР-эй габьяата артистка Л. Дугаровагай бэлигые hайн мэдэнэбди. Тиимэhээ Дугаровагай тэрэ Тоён басаганай образ гаргаха арга боломжо эндэ үгы. Саашадаа энэ зүжэг заhагдаха, мүлигдэхэ бэзэ гээд найдагдана.

...Конференци дээрэ олон хүн өөhэдынгөө hанамжануудые хэлээ. Багшанарай дээдэ hургуулиин студент **Цыдыпов** зүжэгэй зарим дутуу дунданууд тухай хэлэбэ:

— Ород үгэнүүд олоор ороод, шэхэндэ хажараар дуулдана. Темэнь шэнэ бэшэ. Муу, hайн геройнууд болгон хубаадаг хуушан схемын ёhoop зүжэг бэшэгдэнхэй. Артистнууд рольнуудтаа хүсэд ороодүй хэбэртэйгээр харагдана.

— Һүүлээрнь Зүүн Сибириин соёлой институдай студентка **Юндунова,** медицинын хүдэлмэрилэгшэ **Нимаева,** Улаан-Үдын нэгэдэхи интернат hургуулиин hурагша **Бадмаева** гэгшэд hанамжануудаа хэлэбэ.

«Дабhанай амтанай» авторнуудай нэгэн **Ц-Д. Дондокова** бодожо, энэ зүжэг зүбшэн хэлсэhэн хүнүүдтэ, харагшадта халуун баярые хүргэбэ.

* * *

Энэ зүжэг хараад байхада, нилээд олон бодол толгойдо түрэнэ.

Эгээл түрүүн Буряадай багшанарай дээдэ hургуулиин студент Цыдыповтэ иигэжэ арсаха байнаб.

Та, нүхэр Цыдыпов, зүжэгэй темые хуушан, шэнэ бэшэ гээд хэлэнэт. Шэнэ гү, али хуушан темэдэ олон зохёол бэшэгдэдэг. Зүгөөр ямар зохёол болооб гэжэ эндэ хаража, үзэхэ хэрэгтэй.

«Дабhанай амтан» — ехэ шухала темэдэ бэшэгдэhэн, хүмүүжүүлхы удха шанартай зохёол. Студентнэр тухай hүүлэй үедэ бэшэгдэhэн иимэ зохёол хомор.

Үнэхөөрөөшье, энэ зүжэгые студентнэрэй эхэ, эсэгэнэрэй хараа hаа, тон hайн бэлэй гээд нүхэр Дугарозые би дэмжэхэ байнаб. Ажабайдалай амта үшөө хүсэд таняадүй ябаhан залуушуул алдуу эндүү хэхэеэ hанадаг. Тиимэ хүнүүдтэ энэ зохёол ехэ hургаал боломоор.

Зүжэгэй сюжет хурса. Юун болохонь ааб гэжэ харагшад хүлеэжэ ядан hууна.

Зохёолой удха яhала гүнзэгы. Үнэхөөрөөшье ажабайдалай «дабhа» амталжа, ажабайдалай удха шанарые зүбөөр ойлгохо гээшэмнай хүшэрхэн хэрэг. Энээндэ «Дабhанай амтан» туhалха бэзэ гээд найдагдана.

Зохёолой хэлэн. Нилээд хурса, уhан торгон буряад хэлээр ехэнхидээ энэ зүжэг бэшэгдэнхэй. Зүгөөр түрүүшын үзэгдэлдэ номой хэлэн, номой үгэнүүд дайралдана. Тэдэ ороhон ород үгэнүүд яhала тааранхай. Тиибэшье hаа, ород, хариин үгэнүүд дан олошорходоо муу ха юм. Жаабу Жаповичай дуун соо бүдүүлигшэг үгэнүүд дуулдана. Тиихэдэ Муузы Хазуевна эхэнэр хүн аад, hалихайшаг ябадалтай хүнэй үгэ хэлэхэдэнь, аягүйшэгөөр шэхэндэ дуулдана.

Артистнуудай наадан тухай. Артистнууд **М. Елбонов** (Баясхалан), **В. Кондратьев** (Максар), **Ц. Базарон** (Поваржы-Дарима), Буряадай АССР-эй габьяата артистка **Д. Чимитова** (Муузы Хазуевна), **Д. Дашинамжилов** (Тэтэгэр) гэгшэд рольнуудаа ехэ hайнаар, үнэншэмөөр гүйсэдхэнэ.

Аюшеевнагай (Буряадай АССР-эй габьяата артистка **В. Амханова**) роль тон бага. Тэрэ зүжэг соо нэгэ харагдаад лэ үгы болошоно. Юу хэдэг, ямар хүн юм? Ойлгосогүй.

Хүгжэм шангаар зэдэлнэ гэнэбди. Үнэхөөрөөшье тимэрхүү гээшэ ха. Забаанай рольдо наадаhан артист Б. Будаев дан шангаар хашхарна гэжэ харагшад тэмдэглээ hэн. Зүб лэ даа.

Зүжэгэй шэмэглэл тон hайн. Богонёор хэлэхэдэ, «Дабhанай амтан» гэhэн зүжэг нилээд хурса, удха гүнзэгы зохёол, ажабайдалай амта шүүhэ таняхадань, залуушуулда туhалмаар, харагшадай, илангаяа хүдөөгэй ажалшадай hонирхон харамаар зүжэг болоо гээд hанагдана.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ЖАБАРТАЙ САГАЙ ДУУЛИМДА

Үндэр хада дээрэhээ түрэл хотоёо хаража hууха да гоё даа.

* * *

Үглөөгүүр. Уhанда ошожо ябаhан басагадай хонгёо, дуунууд зэдэлнэ.

Э. БРЮХАНЕНКЫН фотоэтюд.

МОНГОЛ АРАДАЙ ҮБЭЛЭЙ ЛИТЭҺЭЭ

Монгол арадай литын ёhoop үбэл гээшэмнай декабриин 21-дэ эхилдэг. Энэ сагhаа хойшо юhэ дахин юhэн үдэр үнгэрхэдэнь, үбэлэй нюрган үнгэрөө гэжэ тоологдодог. Энэ 81 хоногые дабажа гарабал, мал ондо оробо гэлсэдэг байха юм.

Энэ 81 хоногые гурбан хэhэг болгожо хубаадаг. 27 хоногтой хэhэг бүхэниинь өөрын нэрэтэй. Нэгэдэхинь — бильчир, хоёрдохинь — эдир, гурбадахинь — эдэр.

Нэгэдэхи юhэн хоногто (декабриин 22-hоо декабриин 30 болотор) нимгэн хубсапан даарyулха.

Хоёрдохи юhэн хоногто (декабриин 31-hээ январиин 8 болотор) хониной хоргооhон хүлдэхэ.

Гурбадахи юhэн хоногто (январиин 9-hөө 17 болотор) гунан үхэрэй эбэр хуха хүлдэжэ болохо.

Дүрбэдэхи юhэн хоногто (январиин 18-hаа 26 болотор) дүнэн үнеэнэй hүүл хүлдэхэ болохо.

Табадахи юhэн хоногто (январиин 27-hоо февралиин 6 болотор) шанаад табиhан бууза даа хүрэхэгүй.

Зургаадахи юhэн хоногто (февралиин долооhоо 15 болотор) ойрын харгы харлажа эрээлнэ.

Долоодохи юhэн хоногто (февралиин 16-hаа 24 болотор) добын орой эрээлнэ.

Наймадахи юhэн хоногто (февралиин 25-hаа мартын 5 болотор) нал шал саhан зоолэрнэ.

Юhэдэхи юhэн хоногто (мартын 6-hаа 14 болотор) юрэдөө саhан үгы болоно.

И. ТУГУТОВАЙ суглуулбариhаа.

Гунга ЧИМИТОВ

НЭТЭРҮҮ БААБГАЙ

Басни

Нэгэ hайхан намарай үдэр
Нэмжээ хүбшэ газарта
Һамар эдижэ садахаяа
Һанаба гэхэ Баахалдай.
Байгаалиин табисууранар
Бараг хушые шэлэжэ,
Баахалдаймнай өөдөө
Багтүй бэрхээр абирба.
Гэнтэ харан гэхэдэнь,
Гэшүүhэнhээ уяатай
Мунсын зэргэ хэмжүүртэй
Мухар түгсүүл байба ха.
Харгы дээрэнь ушаржа,
Хаалта болоhон түгсүүлые
Хара Баабгай бажууjжа.
Хажуу тээшэнь хаяжа,
Өөртөө зам гаргаа hэн.
Өөдөө гарахаа hанаа hэн.
Үнөөхи шэдүүлhэн
түгсүүл
Үгы болон ошоогүйл —
Хүрэжэ мэнэ ерээд,
Хүзүүн дээрэнь буушалай.
Баабгай ехээр гайхажа,
Баряад тэрэ мунсые
Дэлижэ ерээд шэдэбэ,
Дээшээ абнрха гэбэ.
Тэрэ хаяhан мунсань
Тэхэрижэ ерэхэдээ,
Баабгайн үhэлиг тархи
дээр
Баhа шангаар буушаба.
Хараалта тэрэ түгсүүлдэ
Хара Баабгай сухалдаад,
Хажуу тээшэнь тэрэнээ
Хам барьяад шэдэнэ.
Тэдыл ехэ хүсэтэйгөөр
Тэрэнь Баабгайе
мунсадана.
Өөрын эрхэ мэдэлгүй
Үсэрхэжэ нэтэрээд,
Баабгай тэрэ мунсаяа
Баhал шэдэжэ ороно.
Харин тэрэнь бусажа,
Хашхартарнь сохино.
Энэ нэтэрүү Баахалдайн
Эсэсые мэдэхэлта —
Тархи, hээрээ
низалуулаад,
Тарайн унаа гэхэ лэ.

Басни соомни дурдуулhан
Баабгай мэтэ заримашуул
Хаа-яа зонойш дунда
Харагдадаг юумэ бшуу.
Шүүмжэлүүлээд
байхадаа,
Шүүжэ, бодожо
үзэхэгүй —
Үшөө бэеэ үмөөржэ,
Үлеэhэн сууха болохол
даа.
Алдуугаа тиин
мэдэрэнгүй,
Агсамнажа нэтэрэгшэд
Дабхар шүүмжэлэл
тэсэнгүй
Дайдада тэнэжэ мэдэгшэ.

ОНТОХОН

СЭСЭН ХАРААСГАЙ

Эртэ урда сагта жэгүүртэнэй хаан бүргэд газар дээрэхи ямар амитанай мяхан хамагhаа амтатайб гэжэ мэдэхэ гэбэ ха. Тиигээд хорото шара хараасгай хоёрые дуудажа ерүүлээд, иигэжэ хэлэбэ:

— Та хоёрто иимэ даабари үгэхэ болоноб. Дэлхэй дээрэ ямар амитанай мяхан эгээл амтатайб гэжэ мэдэжэ ерэхэ болобот.

Хараасгай хорото шара хоёр хаанай иимэ ехэ даабари дүүргэхээр ниидэн ошобод. Тэрэ үдэр тэнгэри ехэ сэлмэг, хонгор шарахан наран шаралжа, юртэмсын байдал угаа hайхан, наратай дулаан байhан тула хараасгай шубуун хаанай зарлигые мартаад, хүхэ сэнхир огторгойдо хөөрэн ниидэжэ, гоё hайханаар жэргэн дуулажа, дураа ханатараа сэнгэжэ ябаба. Харин хорото шара харгы замдаа дайралдаhан хамаг амитаниие хадхалжа, халуун шуhыень hорожо ябаба. Тиигээдшье наранай орохо багта тэрэ хоёр бусахаа болобо. Хоюулан уулзаха газартаа ерэжэ, хаан бүргэдтөө бусаха гэлсэбэд.

Тиигээд хараасгай хорото шараhаа иигэжэ асууба ха.

— Ямар амитанай мяхан хамагhаа амтатайб гэжэ мэдэбэ гүш?

— Хүнэй мяхан хамагhаа амтатай гэжэ мэдэбэб, — гэбэ хорото шарань. — Хаан бүргэд одоол хүнэй мяхаар хооллодог болохонь хаш.

Хараасгай шубуун гашуудажа, хүн түрэлтэниие яажа абарха гээшэб гэжэ бодолгодо хатаба.

— Амиды хүнэй шуhые хайшан гэжэ амасаабши? — гэжэ хараасгай хорото шараhаа асууба.

— Хадхууравраа хадхаад, хэлээрээ амталжа үзөөб, — гэбэ.

— Тэрэ hүрхэй амталдаг хэлэншни алим бэ? — гэбэ хараасгай.

— Энэ, — гээд хорото шарын хэлэеэ бултайлгахатайнь адли хараасгай хэлыень ходо татажархиба.

Тиигээд хоюулан шубуудай хаанда хүрэжэ ерэбэд. Шубуудай хаанай юуншье гэжэ хорото шараhаа асуухадань, гэрэнь хэлэгүй хадаа юушье хэлэжэ шадангүй, гансал шииганажа байба.

Хаан уурлажа: «Хараасгай, ши хэлэ! Хэнэй мяхан эгээл амтатайб», — гэбэ.

— Хамагай амтатайнь могойн мяхан болоно, — гэбэ хараасгай.

Хараасгайда хаан үнэншөөд, могой барижа эдидэг болобо hэн гэхэ. Харин хэлэеэ хараасгайда ходолуулhан хорото шара мүнөө хүрэтэрээ шииганаhан зандаа гэлсэдэг.

Н. ХАЗУЕВАЙ суглуулбариhаа.

Залуу уран зохёолшодой конференци угтуулан

Чингис ГУРУЕВ

НАМАРАЙ ОЙ СОО

Намартаа ойгоор
сэнгэхээ ходо дурлагшаб,
Намарай ой соо
арюухан даа агаарынь!
Найрлал дундаа
hонинтой ерэhэн айлшандал
Найман зүгhөө
хүйтэн hэбшээн үлеэнэ.
Налагай зохид хүүхэн шуу
хуhанай мүшэрhөө
Наранай үнгэлиг
набшаhад гунаглан таhараад,
Хүгжэн hалбарhан
богонихон наhандаа гомдожо.
Хүл дором унана,
уяхан хүгжэм татаhаар.
Сагай ошожо
хүйтэрхээ байhые мэдээшьегүй
Сахилза ногоон шэнэhэндэ
жэрхэхэн бии болоод,
Намтай уулзажа
нүхэсэhэн шэнги hагсалзаад,
Наруулн газарта
жаргалаа оложо наадана.

ҮДЭШЫН ЗУРАГУУД

Үдэшэлэн хүдөө нютагта гоё даа —
Үзэсхэлэн шэмэг зуhалан талаар,
Дэлхэй түбине hэтэлhэндэл,
Эхээ дахан унагад гүйлдэнэ.
Тээ саагуурнь, шугын захаар,
Тээлниг ногооной шэмэтэйдэ
Дүүрэн дэлэнгээр hү асархаяа
Гүүртын үнеэд бэлшэнэ.
Аяг ехэтэй үхэршэн хүбүүдэй
Ааша нааданай хүгжэхэлөөр,
Нагаса эжы гэрhээ гараад,
Нааршаан, hайхашаан дурамдана.
Аглаг тэнгэриин үер сагаан
үүлэншүү —
Аажам талаар хонид бэлшэхэдээ,
Ая гангын амтан үнэрөөр урнгдажа,
Аалихан ниилэхээ hанахадань,
Хүсөөтын эхинэй гэрнүүд тээhээ
Хүрин хээрэй хурданда найдажа,
Зугаатайхан Дондог бэрхэдээ
Зурлаа гаргаhаар тогтооно...
Уула дээгүүр гал бурма наран
Урга татан hэмээхэн буугаад,
Эсээб гэжэ ямбархаhандаа ха гү, —
Энгэрээ нюуhаар хорошоно.

АЯЛГА

Үелhэн дурандал үерлөөл даа
Үдэ гол дүүрэн hабаараа, —
hайхашаанам,
Эдир наhанай абьяастайн даа
Эбхэржэ дуулаhан долгёороо, —
Атаархаhам.

* * *

Унайн утаан соо тала дайда
Уняартажа нэлэнхы дуурана.
Үе-үе найр дундаа залд гэжэ
Хүдөө шубууд дуулалдана.
Гансал би гунигта абтанхай,
Горхоной, эрьеэр гэшхэлнэб...
Һара hаяхан гараад, уhан соо
Туяа татан мэлмэрнэ.
Золтой нэгэ инагаа hанаад,
Зүрхэм уяран шэмшэрнэ.
Бүхэгэр боромни турьян заадаад,
Сэдьхэл бодолым сэхэлнэ.
Хазаараа мэдэhээр тээлниг соohoo
Хатаршаба морим ульгамханаар.
Харгыгаа алданагүй зорихо тээшээ, —
Ханидаа ошоhыем тухайлаал даа.
Ошоош даа, Югтым адагай бригада.
Орхихоб шамаяа, боромни, хуhан соо...
Үүр сайжа, шубууд дуулаа үни
хада.
Үү, татай! Шүүдэр хүйтэн.
Һы-лөө!

ШИИГАНУУРАЙ УТА ҺАХАЛ

Бүри үхибүүд ябахадаа, шиигануурай тархиhаа ёройлдогшо ута хоёр hахалыень hонирхон харагша бэлэйбди. Шииганууур заримдаа тэрэ hахалаа хоёр хажуу тээшэнь, урагша хойшонь хүдэлгэн зогсохо. Ямар бодолго бодожо байhыень хаанаhаа мэдэхэбши даа, шиигануурай ябаhахагүйн тула амяа татаашоод, харажал hуухаш. Зүгтөө би шиигануурай ута hахалые духын арhантай хамта тархиhаань мулта татажа абаад, ондоо тээ табижа үзэhэн бэшэб даа.

Мүнөө телевизорэй гэртэхи антеннэ харахадаа, шиигануурай ута hахал ходо hанаандам ородог. Үхибүүдшье ошоод, телевизорэй антенные гартаа бажуунхай, ишэ тиишэнь хүдэлгөөд, элдэб долги барина ха юм.

Телевизорэй антеннэ хэhэн эрдэмтэн шиигануурай ута хоёр hахал намhаа урид харааhан байгаа бэшэ аал даа? Гэн гэhээш багадаа шиигануурай hахалаар хонирхоод лэ, хожомын мартажархиhан байна ха юмбиб. Хоёр hахалаа хүдэлгэхэдэнь, шииганууряе тиимэ эди шэдитэй юумэеэ хүдэлгэжэ байна гэжэ хэн мэдэбэ.

Э. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

ШЭНЭ ТААБАРИНУУД

Онтохон бэшэ — оролдоон.
Олоной хүсэн — барилдаан.
Хатуу сахюур хангираа,
Хара булад ганираа.
(БАМ-да боложо байгаа барилга).

Нойр нобшо — наhагүй
тобшо,
Зөөри дараад залхуу
хэбтээ.
Олон баатар олзо
бэдэрээд,
Оньhон хүсөөр оёорынь
сорьёо.
(БАМ-да боложо байгаа барилга).

Ооб-шооб хоёрой
озолдоходо,
Олбог шэрдэгынь
шаташоо.
(хэтэ, сахюур, уула гурбан).

Шал-шал шалшаахай,
Шара hэеы хабшанхай.
(Модон баня, хүбхэ).

Адуунай дунда ардаг
зээрдэ
Арhан туламтай,
Алтан нэмэргэтэй.
(Гэдэhэтэй болоhон тархаан).

Нохой бэшэ аад,
бабардаг,
Ноён бэшэ аад,
заргалдаг.
(Баянай hамган).

Ф. БАЛДАЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые дээшэлүүлхын түлөө» — СССР-эй юhэдэхи зарлалай Верховно Соведэй хоёрдохи сессиин тоосоон (эхин). «Ажалай ехэ амжалта» — Н. Ефимовэй фото-мэдээсэл. Республикын hонин.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Шалгагшад бэшэ, эмхидхэгшэд» — П. Мурзинай статья. «Нэрэ зүүлгээд...» — В. Николаевай статья. «Бүлэг барилга тушаагдаа. Теэд саашадаа юун болохоб?» — В. Бадмаевай корреспонденци.

Гурбадахи хуудаhанда. «Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые дээшэлүүлхын түлөө» — СССР-эй юhэдэхи зарлалай Верховно Соведэй хоёрдохи сессиин тоосоон. (түгэсхэл). Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Амаралтын үдэр, туристнуудай баазада» — В. Колесниковэй корреспонденци. Дэлхэйн элдэб hониной дээжэ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 11.20 — Буряадай телевидениин ба радиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 11.50 — «Снежная королева» — гэжэ мультфильм үхибүүдтэ харуулагдаха.

«Орбита». 13.05 — Һүүлэй hонин. 13.10 — «Песня волшебного камня» — мультфильм (үнгэтэ). 13.25 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. «Медицинын талаар 1974 оной Гүрэнэй шангай лауреадууд». 13.55 — Концерт (үнгэтэ). 14.20 — «СССР — Франци: үргэн хараа шугам». КПСС-эй Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Францида ошоод бусалгын дүнгүүд (үнгэтэ). 14.50 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ программа.

Улаан-Үдэ. 15.20 — Я. Волчек. «Ехэ бүлэ» — гүрэнэй ород драмын театрай зүжэг. 17.20 — «12 hара» гэhэн мультфильм үхибүүдтэ харуулагдаха.

«Орбита». 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. СССР-эй, ЧССР-эй суглуулагдамал командануудай наадан (үнгэтэ). 21.30 — «СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд хөөрэнэ». 21.45 — «Экранда — кинокомеди». «Весёлые ребята». (Харуулагдажа эхилhээр 40 жэлэй ойдо). 23.25 — «Монологи из трагеди А. С. Пушкина». Арадай артист Б. Бабочкин уншана (үнгэтэ). 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Жизнь Матвея Кожемякина» — телевизионно зүжэг (1-дэхи, 2-дохи сери). 21.00 — «Ткачи» и «Токарь» — телевизионно очерк. 22.05 — Концерт.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01642. Заказ №)0444